

Úvod

„Křesťanský život je nepřetržité vědomí Boha,
ne jen myšlenek o Bohu.
Veškeré naše bytí by mělo být
skrz naskrz prostoupené Boží přítomností.
Vědomí dítěte je tak spojeno s jeho matkou,
že když se objeví problém,
dítě u ní zcela instinktivně hledá pomoc.
Stejně i my máme „žít, pohybovat se a být“ v Bohu,
všechno poměřovat vztahem k Němu,
protože vědomí Boha se v našich životech neustále objevuje
ve všem, co děláme.“

O. Chambers¹

Jaké je to požehnání, že se můžeme těšit z Boží blízkosti!

My, jako křesťané jsme povoláni znát samotného Stvořitele nebe a země, ale nejen to. Můžeme s ním mít osobní vztah, přebývat v jeho blízkosti, hledět na jeho tvář a slyšet jeho slova.

Jako cíl své diplomové práce jsem si zvolila prozkoumat jak my, jako křesťané, vstupujeme do Boží přítomnosti a chtěla bych zjistit dopad této nové duchovní skutečnosti pro náš život. Naše poznání Boha nepochází z našich schopností a poznávacích systémů, ale Bůh sám se nám dává poznat, je to duchovní poznání Boží reality, kterou nám zjevil ve svém Synu, Pánu Ježíši Kristu. Ježíš je „Immanuel“ – „Pán Bůh je s námi“, svojí smrtí na kříži za naše hříchy a vzkříšením z mrtvých. Je to skutečnost, která se chce stát také skutečností v našem životě, životě každého člověka. Jinak řečeno, vtahuje nás do Skutečnosti, v níž nabýváme skutečného života tady a teď.

---

¹ Chambers, O.: *To nejlepší pro jeho slávu*, 2. června.

V Kristu jsme povolání žít vykoupený život, Kristus se nám stává přítomný. Přichází a stává se součástí našeho času a místa, posvěcuje ho, dává se nám poznávat a uzdravuje nás. Učí nás vnímat hloubku evangelijní pravdy: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny“². Důležitost a dopad poznání Kristovi přítomnosti v našich životech je velký a odvíjí se od vykupující moci kříže. Je průlomem Božího světa do našeho lidského, Boží moci do naší bezmoci a proto mnozí autoři připisují Kristově přítomnosti uzdravující moc, která si vyhrazuje jako předmět působení celého člověka. Není omezená ve své působnosti pouze na určitou oblast v našich životech.

Pro svoji práci jsem si zvolila dva autory, kteří své životy podrobili této moci. Jedná se o americkou teoložku Leanne Payneovou a italského kněze Raniera Cantalamessa. Kristus se jim stal natolik skutečným a přítomným, vztah s ním je pro ně natolik intimním, že se jim stává jedinou oporou jejich života a nejlepším přítelem. A proto Raniero spolu s Leanne vyznávají ústy Augustina: „Bůh je mi bližší než já sám.“³ Ač rozdílné zázemí a vyznání, mající vliv na jejich teologické koncepce, přesto oba docházejí k přesvědčení o možnosti a důležitosti poznání a osobní zkušenosti Boží přítomnosti, mající uzdravující moc ve všech úrovních člověka, na úrovni duchovní, duševní i tělesné. Chtěla bych zjistit, v čem se jejich pohledy liší a k jakému cíli směřují. Na základě těchto zjištění bych chtěla zjistit, jestli můžeme, ač jiného vyznání, směřovat ke stejnému cíli, jímž je dosažení celistvosti v Kristu.

Dříve však, než budu podrobně pojednávat o jejich teologických pohledech na tuto problematiku, chtěla bych osvětlit, co nám k našemu tématu říká Písmo. Nejprve položím biblické základy našeho vztahu s Bohem. Objasním význam tohoto vztahu a Boží přítomnosti v nás a jeho uzdravující moci. Jaké jazykové pojmy jsou užívány k jeho popisu, uzdravení a o jaké uzdravení se jedná, jak ve Starém zákoně, tak v evangeliích a u apoštola Pavla.

Dále představím teologické koncepce obou teologů a porovnáám, jestli se shodují s biblickým chápáním vztahu člověka s Bohem, založeném na Boží

---

² Mat 28,20

³ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 20

přítomnosti v nás. Toto je tzv. inkarnační realita, na které stojí koncepce Leanne Payneové. Leanne si položila za cíl: dosažení celistvosti v Kristu. Do této celistvosti jsou vztahovány všechny naše složky osobnosti a Kristova přítomnost v nás má moc je uzdravit. Raniero si vytyčuje za cíl: „Znovu přejít z chaosu do kosmu, vynořit se jako „nové stvoření“ díky stvořitelskému působení Ducha svatého.“⁴

Každý z těchto teologů předkládá teologický koncept, který má čtenáři pomoci pochopit přítomnost Krista v nás a jeho působení. Nastiňují cestu, kterou se dát, a na které můžeme složit svá zranění před Kristovým křížem, dojít uzdravení a nechat se prostoupit Boží láskou. Raniero mluví o *existenciálním uvědomění si Kristova Ducha v nás* a Leanne k tomuto cíli proniká skrze *přebývání v Boží přítomnosti a intuitivním prožitkem této přítomnosti*. Jelikož Leannina práce je mnohem více zaměřená na dosažení tohoto uzdravení, na uzdravení nejen duchovní, ale také zasahuje do psychického uzdravení; použila jsem její koncept za určující a koncept Raniera jí spíše doplňuje.

Na základě pečlivého studia Lewisových děl jako jsou: „Letopisy Narnie“, „Dokud nemáme tvář“, „Velký rozvod nebe a pekla“, „Rady zkušeného ďábla“ a dalších, načrtla L. Payneová Lewisův teologický koncept a čerpáním z dalších myšlenkově bohatých a občerstvujících děl, zejména od Oswalda Chamberse, vytvořila určitý teologický koncept, který reaguje na aktuální problémy lidské psychiky, reflektuje problém uvádění teologie do praxe a pracuje s nejnovějšími i staršími poznatky psychologie.

Její teologie je praktická, pastorální, zdaleka nejde jen o teoretizování. Chci detailně popsat tento koncept a přesvědčit o jeho aktuálnosti a pragmatičnosti, ale také i o jeho naléhavosti a potřebnosti. Ve své koncepci integrace teologie a psychologie se opírá o odborné znalosti klinického psychologa Dr. Franka Lakea a Dr. Kilbyho. Výchozím bodem celé Leanniny koncepce je praktikování Boží přítomnosti, to předpokládá správné chápání inkarnační reality, přičemž osou obou těchto fundamentů je remytologizace a resymbolizace, tj. znovuzískání židovsko-křesťanského světónázoru.

---

⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 41

Pochopením inkarnační reality dospíváme k vědomí Boha místo vědomí sebe. Jsme vedeni k pohledu na Kristův kříž, který se stává lékem pro naši nemoc duše plynoucí z izolace od Boží přítomnosti. Získáváme nový život v Kristu a nacházíme své vyšší „já“ a to vše díky působení Ducha stvořitele. Duch vychází z Kristova kříže a pozvedá náš zrak ke Kristu, jsme vysvobozeni z „ohnutosti“ k sobě samému a ke stvoření, která je modloslužbou bránící Duchu působit v našich životech. Ve vertikálním postoji hledíme na Kristovu tvář, naše tvář je nasměřovaná směrem k němu, a proto můžeme slyšet jeho slovo, které nás uzdravuje. Vytahuje nás z naší zaměřenosti na sebe sama, jsme vysvobozeni z nemoci introspekce a získáváme celistvé vnímání Boha díky celistvé imaginaci. Jeho slovem a jeho přítomností je naše srdce resymbolizováno, získáváme pravé obrazy skutečnosti, Boha, církve, nás a našich blízkých. Vstupujeme do dialogu s Bohem. Ne již monologu, ale Bůh nás vyzývá, abychom se zaposlouchali do jeho slova, které nám chce dát pro každý den, pro každou chvíli a do každé situace. Můžeme přijmout tzv. modlitbu za uzdravení anebo praktikovat tzv. naslouchající modlitbu, které nás uvádí do Boží přítomnosti, v které nacházíme uzdravení.

1 BIBLICKÁ ČÁST

1.1 Starozákonní pohled na Boží přítomnost v nás

Počátek našeho vztahu s Bohem spatřujeme v knize Genesis. Je charakterizován duchovní jednotou člověka s Bohem, která je daná stvořením člověka, jak je popsáno v Gen 2,7: „I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk duší živou.“ V nejstarším chápání lidský, Bohem vdechnutý *ruach*, splýval s *nefeš-duše* v jednotě s tělem. Nebyl rozdíl mezi tělesným a netělesným, přirozeným a nadpřirozeným, proto vítr a lidský dech mohl být dech Hospodinova chřípí.⁵ Ke stvoření člověka, živé duše, Bohu stačil jeho dech a prach ze země. Zde vidíme původ židovského holistického chápání člověka.

Spojení Boha s člověkem vyjadřují významy hebrejského slova *ruach*. Znamená dech úst nebo chřípí, vítr, duch, životnost; duch života, dýchajícího bytí přebývající v těle (*basar*) lidí a zvířat. Dále znamená místo emocí jako touha, úzkost; může také znamenat orgán mentální aktivity, schopnost myslet; vyjadřuje morální charakter člověka podobně i srdce.⁶ Dále pak je vyjádřením pro Božího Ducha, Ducha svatého, obdaření Duchem,⁷ božská kreativní moc a podstata. Označuje v člověku to, co ho oživuje a to, čím je sám sebou. Jedno bez druhého nelze oddělit.

V Gen 2,7 je pouto Boha a člověka vidět nejvíce, *ruach* splývá s *nefeš*. Byl to stav člověka v bezhříšném stavu před jeho pádem. Další zmínky jsou již o člověku v jeho hříšném stavu. Výraz *ruach* se svým významem začíná vzdalovat od této jednoty s lidskou duší, od *nefeš*. *Nefeš* znamená život těla člověka, je oživováno krví. Znamená rozdílné chápání od řeckého výrazu duše nezávislé na těle. Vyjadřuje „já“ jako žijící bytost, individuální osobu. Dále je sídlem nálad, emocí a vášní.⁸

Tyto skutečnosti nám odhalují závislost člověka na Božím Duchu v nás. Máme vztah s Bohem a dosahujeme skutečného života, stvořeného k Božímu obrazu. Před hříchem byl člověk tělesně i duchovně živý, v dokonalém spojení

---

⁵ *Nový biblický slovník*, s. 181

⁶ Brown F., Driver S. R., Briggs C. A.: *Hebrew and English Lexikon of the Old Testament*, s. 924

⁷ Baumgartner, Walter: *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*, s. 879

⁸ Baumgartner, Walter: *Lexicon in Veteris Testamenti Libros*, s. 627

s Bohem. Tento stav v sobě zahrnoval jistotu, bezpečí a sounáležitost s Bohem a s lidmi. Avšak hříchem je člověk zapuzen od Boží tváře a tím duchovně umírá. Rozhodl se, být sám sobě bohem, žít bez Boha. Jeho srdce se otevřelo pro jiné vlivy, které nepochází od Boha. Vyhnání z ráje je život bez Boží přítomnosti, život v duchovní smrti, proto žalmista vyznává: „Sesíláš svůj dech a jsou znovustvořeni.“ Ž 104,30

Starý zákon mluví o potřebě „uzdravení“ člověka. Používá hebrejské slovo „rapa“. Je užito ve významu uzdravení těla, ale také uzdravení srdce ve smíření s Bohem.⁹ Jeho odpuštěním je lid uzdraven¹⁰: Chizkijáš se modlil za zproštění viny lidu, což znamenalo jeho uzdravení.¹¹ Hospodin bije neposlušný lid, ale také jej uzdravuje, dává mu své potěšení.¹² Vyléčí jej svým pokojem.¹³ Hospodin přebývá, bydlí¹⁴ se zdeptaným a poníženým, aby „oživil ducha (*ruach*) ponížených“ a „oživil srdce zdeptaných.“¹⁵

Uzdravení nastává také vysvobozením¹⁶: když Bůh zasáhne a přizná se ke svému věrnému a ke svému slovu, které se zatím nenaplnilo. Ale Jeremiáš je uzdraven vírou v Hospodinovo slovo a vyznává svojí víru v Boha. Hospodin je ten, kdo ho uzdravuje a spasí.¹⁷ Hospodin je jeho „zdroj živých vod“ a „neděje Izraele“. ¹⁸ „Slunce spravedlnosti a zdraví“ vzejde tomu, kdo se bojí Božího jména.¹⁹

Starozákonní Bůh vlastní moc uzdravovat, obvazovat rány, oživit, ale také bít, zranit a usmrtit.²⁰ Bůh je vyvýšený nade vším a svojí moc používá k odvrácení svého lidu od hříchu. Cílem Božího jednání je odvrácení člověka od hříchu a přimknutí srdce k Bohu. Bůh jako lékař vystupuje do popředí především

---

⁹ Brown, F.: *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, s. 951

¹⁰ Atkinson, David J.: *New dictionary of Christian Ethics and Pastoral Theology, Healing*.

¹¹ 2Kr 30,18-20

¹² Iz 57,18

¹³ Iz 57,19

¹⁴ Iz 57,15

¹⁵ Iz 57,15

¹⁶ Atkinson, David J.: *New dictionary of Christian Ethics and Pastoral Theology, Healing*.

¹⁷ Jer 17,14

¹⁸ Jer 17,13

¹⁹ Mal 3,20

²⁰ Dt 32,39; Oz 6,1; Job 5,18

v prorockých knihách, jeho uzdravující péče se týká jak jedince, tak národa.²¹ V Ezechielově svědectví je lékařem slabých, nemocných a ztracených.²²

V Žalmech Bůh odpovídá na volání svých věrných svým uzdravením skrze odpuštění, osvobození nebo obnovu. Uzdravuje vyvedením z podsvětí²³, v nemoci změní celé lůžko²⁴, vysvobozením z tísně a z jámy, sesláním svého slova.²⁵

Bůh svoji moc zjevuje na těch, kteří se k němu obracejí. Hospodin říká lidu: „Obráťte se a budete žít.“²⁶ O jaké obrácení se jedná? Starý zákon mluví o srdci jako o sídлу Hospodinova zákona²⁷, mluví k němu své slovo²⁸, je to místo setkávání člověka s Bohem. Ale hřích je vyryt diamantovým hrotem na tabulku srdce, proto se odvrací od Hospodina, je nejúskočnější ze všeho a nevyléčitelné, je zarputilé a nešlechtné, lstivé, vysokomyslné, neobřezané, zlé, pyšné a smilné. Takové srdce je hříšné nebo zraněné a potřebuje uzdravení.

Získat čisté srdce je cílem Písma, protože jen tak může člověk uzít Boha. Jde o správný postoj srdce, který začíná zlomením, zkroušením, obřezáním srdce či ducha vyjadřující postoj pokání. Hospodin srdce obživuje, obvazuje jeho rány.²⁹ Není to sebejistý člověk, ale ponížený, zdeptaný, zemdlený, utištěný, zraněný, pokořený a ztrápený volající k Hospodinu o pomoc. Neobřezané a srdce obalené tukem nežije podle Boží vůle. Boží slovo musí proniknout až do srdce, nesmí zůstat na povrchu, musí být „vepsáno do srdce“³⁰, tak člověk získá „nové srdce“.³¹ Proroci odkrývají Boží plán darovat lidem místo smilného jedno srdce věrné, místo kamenného masité, které bude podobné srdci Božímu a bude jej znát. Nové srdce nastane vložением nového ducha do nitra člověka, vložением zákona do nitra, jeho vepsáním do srdce. Duch a srdce bude přetvořeno novým duchem.

---

²¹ Alexander T. D., Brian S. Rosner: *New Dictionary of Biblical Theology*, s. 581

²² Ez 34,16

²³ Ž 30,4

²⁴ Ž 41,4

²⁵ Ž 107,19-20

²⁶ Ez 18,32

²⁷ Iz 51,7

²⁸ Dt 11,18

²⁹ 57,15

³⁰ Jer 31,33

³¹ Ez 18,31

1.2 Duchovní uzdravení v evangeliích

Hospodin je nositelem moci, kterou může vzít život i dát život, zranit a uzdravit. Svoji moc plně zjevil na Ježíši, kterého vzkřísil z mrtvých a který jako Bůh vládne tou samou mocí jako starozákonní Bůh. Stává se Božím zástupcem uzdravování.³² Při uzdravování klade důraz na víru, jak učedníků, tak uzdravovaného. Učedníci svojí nevírou nejsou schopni uzdravit posedlého chlapce.³³ Jsou nazváni „pokolením nevěřícím a zvráceným“.

Ježíš svoje božství a vlastnictví božské moci uzdravovat projevuje vyjádřením přímé uzdravující řeči k uzdravovanému. Jeho uzdravující řeč následuje děj,³⁴ člověk je uzdraven. Tím se potvrzuje jeho božství. V určitých případech Ježíš reaguje buď na víru zástupců nemocného, nebo na víru nemocného.

V Lukáši při uzdravení ochrnutého³⁵ se dívá na víru těch, kdo nesou nosítka s ochrnutým a na základě toho mu odpouští hříchy. Jistě věděl, o co jim jde, o tělesné uzdravení, ale přesto šel dál. Zjevil jim, o jaké uzdravení se jedná jemu, které je pro věčný život. Odpuštění hříchů je věcí Boží, Ježíš zjevuje své božství před nevěřícími farizeji a zákoníky. V tom je uzdravení a záchrana skrze víru v něho. Uzdravení se týká srdce, ducha člověka. Tělesně nemocný může být uzdraven a přitom nemusí dojít k tělesnému uzdravení, když říká nemocnému na nosítkách: „buď dobré mysli, synu, odpouštějí se ti hříchy“.³⁶ Mysl vnímá a zpracovává Boží slovo a pouští jej k srdci, aby bylo slovo přijato vírou. Dobrá mysl pramení z důvěry ve slovo. Ale ne ledajaké slovo. Pokojná a dobrá mysl nastává ve smíření s Bohem, v odpuštění hříchů. Víra v Ježíše vede k odpuštění hříchů, tedy uzdravení pro věčný život.

Uzdravení začíná uvnitř. Proto Ježíš hledá velikou víru,³⁷ chce uzdravit svůj lid. Vírou člověk přijímá Boží požehnání, jak pro svůj život, tak pro životy

---

³² Desmond, Alexandr, T.: *New Dictionary of Biblical Theology*, str. 536.

³³ Luk 9,37-43

³⁴ Alexander D. T., Brian S. Rosner: *New Dictionary of Biblical Theology*, s. 538

³⁵ Luk 5,17

³⁶ Mat 9,2

³⁷ Mat 8,10

druhých lidí: „jak jsi uvěřil, tak se ti staň,³⁸ víra tvá tě zachránila³⁹ a další, kdy Ježíš reaguje na jejich víru a nastává tělesné uzdravení. To je však nástroj ke zvěstování důležitějšího uzdravení, na které ukazovali starozákonní proroci, když hovořili o novém srdci, které bude doufat v Hospodina⁴⁰, v obrácení k Bohu je život.⁴¹ Tělesné uzdravení má člověka nasměrovat na Ježíše, jako v případě uzdravení jednoho z deseti malomocných,⁴² který jakmile zjistil, že je očištěn od své nemoci, vrátil se k Ježíši, padl před ním na kolena a chválil Boha. Jeho uzdravení bylo tímto aktem dovršeno a mohl odejít skutečně uzdraven: „Vstaň a jdi, tvá víra tě zachránila.“⁴³ Pochopil, kdo jej uzdravil a proč. Svůj pohled zaměřil z uzdraveného těla na toho, který ho uzdravil, a jeho srdce bylo naplněno chválou. V poznání Ježíšova božství a víry v ní je uzdravení, na které poukazují uzdravení tělesná, způsobená Ježíšovým slovem.

Je to patrné v příběhu o uzdravení slepého.⁴⁴ Ježíš uzdravuje slepého od narození, ale farizeové to nedokážou pochopit a vyslyšají ho, stále znovu a znovu, protože tento zázrak ukazuje na Ježíšovo božství, což nedokážou přijmout. Potřebují z jeho úst slyšet, že je Ježíš hříšný, i když udělal zázrak, který to popírá. Dříve slepý jim znovu připomíná své zázračné uzdravení a staví je před jasnou nesmyslnost jejich opakovaného vyptávání. Oni se odvolávají na Mojžíše, ke kterému mluvil Bůh, ale o tomto, tedy o Ježíši, neví odkud je. Uzdravený je přistihuje při jejich nevěře v Boha, když jim nastavuje zrcadlo: „To je právě divné: Vy nevíte, odkud je-a otevřel mi oči!“

Svíravou otázkou se jim stává Ježíšův původ. Podle toho odkud Ježíš přichází, podle toho jej mohou zařadit. Jeho božský původ by měl radikální dopad pro celý Izraelský národ a postavení farizeů. Na jejich vztahu k němu se ukazuje jejich skutečný postoj k Bohu, postoj jejich srdce. Jeho osoba a jeho zázraky jsou jim trnem v oku. Jeho božství je pro ně nepřijatelné, proto ty opakované otázky,

---

³⁸ Mat 8,13; Luk 7,9

³⁹ Mat 9,22

⁴⁰ Jer 17,7

⁴¹ Ez 18,32

⁴² Luk 17,11-19

⁴³ Luk 17,19

⁴⁴ Jan 9,1-41

jejichž cílem bylo popřít zjevný a tudíž nepopíratelný zázrak ukazující na Ježíšův původ. Zjevuje původ lidských srdcí a to, že jedině člověk s božským původem může spasit svět. Může vyléčit srdce, které je podle proroka Jeremiáše nevyléčitelné⁴⁵, ale Hospodin jediný zpytuje srdce a zkoumá jeho hlubiny.

Uzdravený o jeho původu nepochybuje: „Kdyby tento člověk nebyl od Boha, nemohl by nic takového učinit.“ Pro vyznání Ježíšova božství je farizeji vyhnán ze společenství Božího lidu, vyvoleného národa, což tehdy znamenalo duchovní smrt, vyloučení z života v Boží přítomnosti. Ježíš to tak však nevidí. Vyznání Ježíšova božství mu otevřelo vstup do pravého Božího lidu. Ale je potřeba vstoupit.

Vstupenkou se stává víra pramenící ze setkání s živým Ježíšem, z osobního poznání. Je potřeba, aby ho uzdravený poznal osobně jako Božího Syna a uvěřil v něho. Ptá se ho: „A kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?“ A Ježíš si pro odpověď používá to, v čem byl zázračně uzdraven a spojuje tento zázrak se svojí osobou, odvrací jej od uzdraveného orgánu k Ježíši: „Vidíš ho; je to ten, kdo s tebou mluví.“ Vírou a vyznáním: „Věřím, Pane“, jej uzdravený „uvidí“ jako Syna Božího, svého osobního Pána. Ježíš tuto víru v něho spojuje s duchovním zrakem,⁴⁶ získaným Božím uzdravením.

Dříve jsme byli slepí, ale dotekem a Ježíšovým slovem věříme a náš zrak je uzdraven, získáváme duchovní zrak, který jsme ztratili hříchem. Vírou v Ježíšovo božství je naše mysl a náš zrak uzdraven, vidíme Boha, získáváme pravé poznání Boha. Stáváme se součástí Božího lidu, který žije v Boží přítomnosti.

1.3 Kristova přítomnost v nás podle teologie apoštola Pavla

Hřích rozdělil blízký vztah Boha s člověkem a člověk duchovně zemřel, ocitl se bez Boží přítomnosti. To mělo dopad na jeho myšlení, cítění, vůli, na jeho vztahy s lidmi a s Bohem. Zjistili jsme, že podle Starého zákona je duch - *ruach*

---

⁴⁵ Jer 17,9

⁴⁶ Jan 9,41

místem setkání člověka s Božím duchem – *ruach*. Hříchem ztratil lidský duch přítomnost Božího ducha. Blízkost vztahu člověka s Bohem vyjadřuje splývání významů *nefeš* a *ruach*, patrné především v Gen 2,7 při stvoření člověka.

Není rozdíl mezi tělem a duší, oživené tělo je živá duše. Duše je živá díky Božímu duchu. *Ruach* dává život. Duch představuje vnitřní stav člověka, citění a poznávání. Srdce „představuje místo širokého spektra volných, rozumových i citových aktivit a směřuje k označení duše nebo člověka viděno z jeho vnitřní a skryté stránky.“⁴⁷ Bůh se zde setkává s člověkem. Dává mu pravé poznání Boha, jeho lásky a sebe sama a druhých lidí. Jeho působení v něm, jeho lásky je základ jeho života.

Zaslíbení obnovy srdce novým duchem znamená, že duch má moc obnovit člověka, jeho nitro tak, jak ho Bůh stvořil, je to moc všemohoucího, která křísí k životu to, co zahynulo a může uzdravit jakýkoliv šrám srdce. Může uzdravit, ale také vzkřísit co zahynulo.

Na tento starozákonní pohled na člověka navazuje apoštol Pavel. Jako *ruach* si uchovává svůj rozměr směřující k Bohu, možnost spojení s Bohem, v Novém zákoně *pneuma* u apoštola Pavla má podobný charakter.

Podle G. E. Ladda je *Pneuma* především Boží Duch, Duch svatý a Kristův Duch. Spasení působené Kristem je působené Duchem, Kristus je „Duchem oživujícím“. Duch se zaměřuje na člověka, který má v Pavlově pojetí také *pneuma* „*ducha*“. *Pneuma* je orgán, který přijímá Ducha Božího.⁴⁸ Ladd je tímto pojetím zcela přesvědčen, i když sám přiznává, že Pavel výraz „*pneuma*“ jakožto „lidské vědomí sebe sama“ nikde jasně nepotvrdil. Podle D. Guthrie pojímá Pavel *pneuma* jako Ducha Božího charakterizujícího specifický stav křesťana, který je v kontrastu se *sarx* „tělem“ a lidského ducha jako hlavní složku lidské přirozenosti, kterou vlastní jak věřící, tak nevěřící. Guthrie rozlišuje mezi „přirozeným“ a „křesťanským“ *pneuma*. „Přirozené“ má věřící i nevěřící člověk a je v základu jeho osobnosti.⁴⁹

---

⁴⁷ *Nový biblický slovník*, s. 140

⁴⁸ Ladd, G.E.: *A Theology of the New Testament*, s. 461-464

⁴⁹ Guthrie, D.: *New Testament theology*, s. 167

Podle J. B. Součka nelze vůbec mluvit o „Pavlově antropologii“ a tudíž ani nelze *pneuma* pojmut jako složku člověka. Pavlovi termíny, podle něj, neoznačují „vlastnosti nebo složky bytosti lidské, nýbrž skutečnosti nadlidské, ano kosmické povahy, které celou lidskou bytost tímto směrem určují a osvětlují.“⁵⁰ Obsahem termínu *pneuma* je Duch Boží. Zároveň ale Souček na jiném místě uznává užití *pneuma* jako výrazu antropologického: „označení určité složky či oblasti lidské bytosti, totiž vnitřního, vědomého života.“⁵¹ Nejzřejmějším důkazem je pro něj verš v 1Te 5,23: „Sám Bůh pokoje nechť vás cele posvěti a zachová vašeho ducha, duši i tělo bez úrazu a poskvrny do příchodu našeho Pána Ježíše Krista.“ Zde stojí „duch“ jako nejvyšší člen v trojité vedle „duše“ a „těla“ - *sóma*.⁵² V 2K 7,1 stojí „duch“ dokonce proti *sarx*: „Když máme taková zaslíbení, moji nejmilejší, očist' me se od každé poskvrny těla i ducha a přiveď me k cíli své posvěcení v bázni Boží.“

Ladd otázku, zda jsou všichni lidé obdařeni *pneuma* anebo je to jen výsada křesťanů, dále rozvíjí. Východiskem je verš v 1 Korintským 2,11: „Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch?“ Zdá se být užito výroku universálního ve své aplikaci, a proto je zde *pneuma* zmíněno ve významu vlastního vědomí sebe sama i v případech nevěřících lidí. Na tomto základu jsou lidé schopni prožívat vztahy mezi sebou navzájem a nadto také s Bohem. Ladd vidí člověka jako *pneuma*, a proto je schopen vztahovat se k Bohu, který je *pneuma*. Jedná se o schopnost přijímat božského Ducha, a tak přicházet do blízkého živého vztahu s Bohem. Nemyslí se touto schopností zákonitá blízkost Bohu. Přijetím Ducha Božího dochází k obnovení lidského ducha a k nabytí nové dimenze ducha. Tímto přijetím je udělen dar života zakoušen v oblasti ducha. Opakem je stav smrti, v němž se nachází člověk po pádu, bez Krista. Pavel říká, že člověk je ve svém stavu mrtví, ale ožívá v Kristu. Je to duchovní smrt, lidský duch bez Božího Ducha. Člověk nebyl stvořen, aby žil bez Boha, ale k radosti z blízkého živého vztahu s Bohem.

---

⁵⁰ Souček, Josef B.: *Theologie apoštola Pavla*, s. 155

⁵¹ Souček, Josef B.: *Theologie apoštola Pavla*, s. 161

⁵² Souček, Josef B.: *Theologie apoštola Pavla*, s. 162

Hlavním Božím záměrem pro křesťanský život je: být podobný Kristu podle Řím 8,28-30: „(ty), kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí..., ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna...“ Dříve, než jsme se narodili, Bůh už o nás všechno věděl a rozhodl se, že to nejlepší, co pro nás může udělat, je proměnit nás do podoby svého Syna, Pána Ježíše Krista. Jakmile jsme se stali křesťany, tento záměr se začal naplňovat. Božím hlavním záměrem není mít z nás misionáře, kazatele, služebníky nebo lékaře, ale abychom byli jako jeho Syn.

Ježíš nám přišel vrátit „zralé lidství“,⁵³ lidství v plnosti, které jsme ztratili svým hříchem. Získáme ho „poznáním Syna Božího“ a musíme dosahovat „míry Kristovy plnosti“. Jsme zváni prožívat plnost života jako Ježíš, ve všech aspektech na základě Božího povolání a ospravedlnění.⁵⁴ Ježíše Kristus svojí smrtí na kříži a vzkříšením z mrtvých porazil satana a vrátil nám naše ztracené postavení ve slávě,⁵⁵ tedy před Boží tváří. Děje se tak působením Ducha v nás nebo Krista v našich srdcích⁵⁶ skrze víru. Kristus skrze víru ožívá v našich srdcích a rodí se nový člověk, povolán ke zralosti Kristově. Zatím je to vnitřní člověk, protože tělo je chrámem Ducha, ale samo ještě není proměněno. Je upevňován Duchem, který se spojuje s lidským a dává mu svůj život.

Pavel tedy vidí jako cíl lidského života být podobný Kristu, kterého člověk dosahuje poznáním Ježíše. Je to poznání Kristovi lásky, která ho přivedla na smrt na kříži, to je jediná moudrost a pravé poznání.

1.3.1 Srdce

Kdo pozná Kristovu lásku, kdo ji pustí do svého života, do svého srdce a vydá jí celý svůj život, ten bude žít život, který bude dosahovat míry Kristovi plnosti, zralého lidství.⁵⁷ Kristova láska je podle apoštola Pavla jediné měřítko pro lidský život.

---

⁵³ Ef 4,13

⁵⁴ Řím 8,30

⁵⁵ Řím 8,30

⁵⁶ Ef 3,17

⁵⁷ Ef 3,19

Řecký výraz „*kardia*“ je užito pro celkový vnitřní život člověka. Je místem emocí, vášní a hněvu. Strachu a odvahy. Lásky a vůle. Srdcem přemýšlíme a toužíme. Tvoří jádro osobnosti.⁵⁸

Podle apoštola Pavla „srdcem věříme ke spravedlnosti“⁵⁹, proto se stává srdce místem cvičení se ve víře, což ukazuje na sounáležitost celého člověka s Kristem.⁶⁰ Do srdce nám Bůh vložil známost Boží slávy, když hledíme na Krista. Srdcem můžeme spatřit Kristovu tvář, tzn. Boží slávu.⁶¹ Záruka Ducha v „našich srdcích“ a „v nás“⁶² ukazuje na významovou blízkost srdce s celým člověkem. Spojitost lidského srdce s Kristem můžeme spatřit v přebývání Krista v srdcích skrze víru⁶³, Bůh sesílá do našich srdcí svého Ducha⁶⁴, má v něm vládnout mír Kristův.⁶⁵

Jak ve Starém Zákoně, tak v Novém se mluví o zkaženosti srdce v jeho přirozenosti, vycházejí z něj nečisté vášně⁶⁶, může být tvrdé a nekající⁶⁷, nemoudré⁶⁸. Svojí poslušností se však může zcela odvrátit od hříchu⁶⁹. Je příbytkem pro Boží lásku, pro kterou je určeno⁷⁰ a vede k milování Boha a lidí. Vírou srdce přijímá Boží moc ke spravedlnosti; je očištěno. Vírou přijímáme Krista do svých srdcí, a on si skrze víru činí v našich srdcích svůj příbytek.⁷¹

Je tedy místem setkávání s Bohem, jeho nejvnitřnější místo, které zná pouze Bůh. Boží láska v našem srdci nás tvoří do Boží podoby, v ní nacházíme sami sebe i druhé.

---

⁵⁸ Liddel, H.G., Scott, R.: *Greek – English Lexicon with a Revised Supplement*, s. 877

⁵⁹ Řím 10,10

⁶⁰ Guthrie, D.: *New Testament theology*, s. 168

⁶¹ 2Kor 4,6

⁶² 2Kor 1,22 a 5,5

⁶³ Ef 3,17

⁶⁴ Gal 4,6

⁶⁵ Kol 3,15

⁶⁶ Řím 1,24

⁶⁷ Řím 2,5

⁶⁸ Řím 1,21

⁶⁹ Řím 6,17

⁷⁰ Řím 5,5; 2Te 3,5

⁷¹ Ef 3,17

Shrnutí

Tímto drobným biblickým exkurzem jsem chtěla osvětlit naši závislost na Boží přítomnosti. Počátek našeho vztahu s Bohem spatřujeme v knize Genesis. Je charakterizován duchovní jednotou člověka s Bohem, která je daná stvořením, jak je popsáno v Gen 2,7: „I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk duší živou.“

Před hříchem byl tělesně i duchovně živý, v dokonalém spojení s Bohem. Tento stav v sobě zahrnoval jistotu, bezpečí a sounáležitost s Bohem a s lidmi. Avšak hříchem je člověk zapuzen od Boží tváře a tím duchovně umírá. Rozhodl se, být sám sobě bohem, žít bez Boha. Jeho srdce se otevřelo pro jiné vlivy, které nepochází od Boha. Vyhnání z ráje je život bez Boží přítomnosti, život v duchovní smrti, proto žalmista vyznává: „Sesíláš svůj dech a jsou znovustvořeni.“

Starý zákon mluví o potřebě „uzdravení“ člověka. Používá hebrejské slovo „rapa“. Je užito ve významu uzdravení těla, ale také uzdravení srdce ve smíření s Bohem.⁷² Jeho odpuštěním je lid uzdraven.⁷³ Uzdravení nastává také vysvobozením⁷⁴: když Bůh zasáhne a přizná se ke svému věrnému a ke svému slovu, které se zatím nenaplnilo.

Starozákonní Bůh vlastní moc uzdravovat, obvazovat rány, oživit, ale také bít, zranit a usmrtit.⁷⁵ Bůh je vyvýšení nade vším a svoji moc používá k odvrácení svého lidu od hříchu. Cílem Božího jednání je odvrácení člověka od hříchu a přimknutí srdce k Bohu. Bůh svoji moc zjevuje na těch, kteří se k němu obracejí. Hospodin říká lidu: „Obráťte se a budete žít.“⁷⁶

Evangelia nám ukazují, že dříve jsme byli slepí, ale dotekem a Ježíšovým slovem věříme a náš zrak je uzdraven, získáváme duchovní zrak, který jsme ztratili hříchem. Vírou v Ježíšovo božství je naše mysl a náš zrak uzdraven,

---

⁷² Brown, F.: *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, s. 951

⁷³ Atkinson, David J.: *New dictionary of Christian Ethics and Pastoral Theology, Healing*.

⁷⁴ Atkinson, David J.: *New dictionary of Christian Ethics and Pastoral Theology, Healing*.

⁷⁵ Dt 32,39; Oz 6,1; Job 5,18

⁷⁶ Ez 18,32

vidíme Boha, získáváme pravé poznání Boha. Stáváme se součástí Božího lidu, který žije v Boží přítomnosti.

U apoštola Pavla hlavním Božím záměrem pro křesťanský život je: být podobný Kristu podle Řím 8,28-30: „(ty), kdo jsou povoláni podle jeho rozhodnutí..., ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna...“ Dříve, než jsme se narodili, Bůh už o nás všechno věděl a rozhodl se, že to nejlepší, co pro nás může udělat, je proměnit nás do podoby svého Syna, Pána Ježíše Krista. Jakmile jsme se stali křesťany, tento záměr se začal naplňovat. Božím hlavním záměrem není mít z nás misionáře, kazatele, služebníky nebo lékaře, ale abychom byli jako jeho Syn. Ježíš nám přišel vrátit „zralé lidství“,⁷⁷ lidství v plnosti, které jsme ztratili svým hříchem. Získáme ho „poznáním Syna Božího“ a musíme dosahovat „míry Kristovy plnosti“. Jsme zváni prožívat plnost života jako Ježíš, ve všech aspektech na základě Božího povolání a ospravedlnění.⁷⁸ Ježíše Kristus svojí smrtí na kříži a vzkříšením z mrtvých porazil satana a vrátil nám naše ztracené postavení ve slávě,⁷⁹ tedy před Boží tváří. Děje se tak působením Ducha v nás nebo Krista v našich srdcích⁸⁰ skrze víru. Kristus skrze víru ožívá v našich srdcích a rodí se nový člověk, povolán ke zralosti Kristově.

Toto jsou biblické základy Boží přítomnosti s námi a v nás, na kterých také staví Leanne Payneová. Její teologická koncepce reflektuje starozákonní roztržku vztahu člověka s Bohem a zaslíbení obnovy Duchem. Počítá s Hospodinovou mocí a působením Ducha, který činí své dílo v životech lidí. Pán Ježíš Kristus zjevený v evangeliích je pro ni vzorem, ke kterému se máme přibližovat a měnit se do jeho podoby. Jeho kříž a jeho božství nás zachraňuje. Věřit v Ježíše je pro ni „jediný skutek, který po nás Bůh žádá“ a to se také mocně odráží v její teologické koncepci. Vírou jsme spojeni s Bohem. V Ježíši Kristu se Bůh inkaroval a vírou je inkarnován do nás. Základem je jí pavlovská teologie. Kristus skrze víru přebývá v našich srdcích a my dosahujeme poznání a prožívání Boží přítomnosti v nás, kdy nežijeme už my, ale Kristus v nás.

---

⁷⁷ Ef 4,13

⁷⁸ Řím 8,30

⁷⁹ Řím 8,30

⁸⁰ Ef 3,17

2 Leanne Payneová a Raniero Cantalamessa

2.1 Uzdravující přítomnost Krista v nás

Nyní bych chtěla porovnat dva myšlenkové světy, které se zde střetávají v pojetí Krista přebývajícího v nás. Jejich představitelé ve své rozdílnosti odrážejí prostředí, v kterém se setkali s živou přítomností Krista. Které je, jak lze snadno poznat, velmi odlišné, ale zároveň něčím velmi podobné. Mají si co říct, i když se možná nikdy osobně nesetkali, v této práci zjišťují, že ač jiného vyznání - katolík a evangelikál - a jiné národnosti – Ital a Američan, přec jednoho Ducha a jednoho cíle. Raniero Cantalamessa a Leanne Payneová vstupují do dialogu a chtějí nalézt společnou cestu k cíli, kterým je „nový člověk“. Jeho dosažení mohou bránit různé překážky, které jsme si cestou našim životem přinesli a nyní stojíme před Bohem a toužíme ho poznat, poznat sebe a druhé, ale zjišťujeme, že se místo toho ozývají naše zranění, špatné zkušenosti, které formují náš obraz Boha a nás samých.

Každý z těchto teologů předkládá teologický koncept, který má čtenáři pomoci pochopit přítomnost Krista v nás a jeho působení. Nastíňují cestu, kterou se dát, a na které můžeme složit svá zranění před Kristovým křížem, dojít uzdravení a nechat se prostoupit Boží láskou. Raniero mluví o *existenciálním uvědomění si Kristova Ducha v nás* a Leanne k tomuto cíli proniká skrze *přebývání v Boží přítomnosti a intuitivním prožitkem této přítomnosti*. Jelikož Leannina práce je mnohem více zaměřená na dosažení tohoto uzdravení, na uzdravení nejen duchovní, ale také zasahuje do psychologického uzdravení; použila jsem její koncept za určující a koncept Raniera jí spíše doplňuje.

Leanne se dívá na člověka skrze tzv. inkarnační realitu, díky které můžeme počítat s Božím působením mezi námi a v nás a naším hlavním nástrojem k uzdravení, jak psychologického tak duchovního, je tzv. naslouchající modlitba. Díky ní se spojujeme s živým Bohem, přicházíme do tzv. Boží přítomnosti, kde se obnovujeme a získáváme Boží slovo pro náš život, které nás proměňuje do podoby, jaké nás Bůh původně stvořil. Jedná se o modlitbu, která je součástí našeho osobního vztahu s Bohem, ale také tzv. modlitbu za uzdravení, kterou Leanne nabízí každému, kdo za ní přichází o pomoc. Dva hlavní body jsou vzývání Boží přítomnosti a obrácení pohledu člověka ke Kristu, na jeho kříž.

Kristův kříž je středem Leanniny práce s člověkem, ze kterého vychází Boží uzdravující přítomnost a moc a stejně tak má být středem života každého člověka. Pro Leanne je Boží přítomnost v člověku tak mocná, že ji začala aplikovat na uzdravení z neuróz jako je např. deprese. Dále se zabývá homosexualitou, ale také uzdravením traumatických vzpomínek, na které si člověk nemusí vzpomínat, ale které jsou uloženy v nevědomí a mají vliv na život člověka. Ve své práci bych se však chtěla věnovat pouze teologickým základům, na kterých Leanne staví a které jsou určující pro uzdravení.

Druhý teolog, o kterém píše, a který se zabývá Božím působením v nás, je italský kapucín Raniero Cantalamessa. Absolvoval studium teologie a klasických věd. Působil jako profesor dějin křesťanství na univerzitě v Milánu a jako papežský kazatel. Nyní se věnuje kazatelské činnosti po celém světě. Velice mu záleží na pochopení nového života v Duchu, kterému věnoval několik svých knih a vedl k němu své posluchače. Jeho dílo odráží charismatickou obnovu v katolické církvi a jeho osobní zapálení pro ni. Raniero spojuje Kristův kříž a Ducha, který z něj vychází a obnovuje nás, stáváme se novým stvořením. Být v Duchu znamená být v Bohu. Být v Bohu znamená být „doma.“ „V Duchu svatém se Bůh stává naším, přitahuje nás k sobě, snímá z nás strach a onen nepříjemný pocit, který jsme zdědili.“⁸¹ Samota je vedle strachu a slabosti příčinou lidského utrpení, jejímž lékem je Duch svatý, který je přítel, osoba, společníkem, s nímž můžeme mluvit. Společenství s tímto „něžným hostem“ máme díky víře. Svým pokojem ovlivňuje stav našeho nepokojného a hledajícího srdce, v němž nalézá klid a pokoj. Duch svatý jako dech nebo vánek, je vzduchem pro duši. Tyto symboly ukazují na duchovní realitu: „Já do vás uvedu ducha a oživnete.“⁸² Nejedná se jen o tělesný život, ale o zaslíbení duchovního života.

Základním myšlenkovým pramenem Leanniny koncepce je dílo C. S. Lewise, které Leanne dokázala nově interpretovat a propojit se svým pastoračním směrem.

---

⁸¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 20

⁸² Ez 37

Kromě Lewise a dalších teologů, o kterých pojednávám později, zmiňuji v této práci také její kolegyni Signu Bodishbaughovou, která pracuje spolu s Leanne v pastoračním týmu, vyučuje a píše o dosažení celistvosti v Kristu.

„Celistvost“ je v Leanniny teologii často používaný výraz, kterým vyjadřuje cíl své pastorační práce. Člověk je volán k celistvosti v Kristu. Celistvost znamená stát se „skutečným já“, řečeno ústy Signy Bodishbaughové: „Víte, že Bůh vás vidí jako dokonalé? Vždycky vás viděl jako dokonalé. Jistě, zná všechny vaše nedostatky, hříchy a duševní bradavice, nicméně ve svém srdci nosí zřetelný obraz vašeho skutečného já. Tento obraz obsahuje veškerý potenciál, s nímž vás stvořil.“⁸³

Raniero chce, aby každý člověk mohl dosáhnout zářícího cíle: „Znovu přejít z chaosu do kosmu, vynořit se jako „nové stvoření“ díky stvořitelskému působení Ducha svatého.“⁸⁴ Jaký je význam zjevení Ducha jako síly a moci pro život víry? Věřící člověk se opírá o Ducha svatého, jako o jedinou opravdovou, skutečnou sílu. Nežije už ze své síly. Slabost člověka se stává příležitostí zakusit moc Ducha svatého, který je jediným zdrojem moci.

Počátek k dosažení celistvosti, podle Leanne, je „znovuzrození“, které je počátečním a základním uzdravením, ze kterého vycházejí všechna následující. „Jakmile v nás Ježíš přebývá, sjednocen s naším duchem, může jeho život prozařovat celou naši duši - totiž naši mysl a srdce - včetně našich vzpomínek a našich volních, emocionálních, intuitivních a imaginativních schopností, a navíc dokonce i naše bytí smyslové a tělesné. Potom, když jeho světlo zasáhne temná místa neodpuštění a zranění v našem nitru, může nastat uzdravení.“⁸⁵

Leanne se zamýšlí nad lidmi z dysfunkčních rodin nebo z jiného podobného prostředí, kde běsnilo zlo, ať už nepokryté nebo třeba nenápadnější, a na jejich duchu a duši, ne-li také na těle, zanechalo spoušť. Trpí pocity zahanbení, sebenenávisti či neschopnost odpustit druhým či přijmout odpuštění. To jsou překážky na cestě k celistvosti. Těmito překážkami je Boží láska zadržována a nemůže vstoupit do našich srdcí. Je potřeba člověka vést k poznání „kým je

---

⁸³ Bodishbaughová, Signa: *Putování za celistvostí v Kristu*, s. 12

⁸⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 41

⁸⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 9

v Kristu“, aby mohl z této pozice přijmout sebe sama, odpustit a přijmout odpuštění. „Přijmout sebe sama znamená získat schopnost žít ze skutečného jádra své bytosti, tedy z „nového člověka“, zdravého „já“ v Kristu. Skutečným jádrem naší bytosti je místo, kde zůstáváme v Kristu. Ten, kdo zde pobývá, „chodí Duchem“ a nepodléhá tomu, „k čemu ho táhne jeho přirozenost.“⁸⁶

Zůstávat v Kristu znamená „praktikovat Boží přítomnost“, pro kterou Leanne používá další termíny, kterými jsou (některé jsem již zmínila): Inkarnační realita, Realita, Skutečnost, Absolutní realita, Absolutno, Boží přítomnost, Přítomnost. To jsou hlavní výrazy, kterými Leanne vyjadřuje Boha a jeho působení v životě člověka.

2.1.1 Myšlenkový svět C. S. Lewise v podání Leanne Payneové

Absolventce Wheaton College, zakladatelce Pastoral Care Ministries, spisovatelce a znalkyni C. S. Lewisova díla – Leanne Payneové, se podařilo znovuobjevit hluboký přínos Lewisovy teologie a jeho světonázoru a interpretovat jeho celoživotní dílo dnešním křesťanům způsobem tak naléhavým a aktuálním, jak jen sama tato zvěst může být. Lewisovo pochopení reality⁸⁷ se pro nás může stát opravdovým duchovním procitnutím a objevením světa, o kterém jsme dříve nevěděli nebo věděli, ale nedovedli jej jakýmkoliv způsobem uchopit, natož popsat tak smysluplně a dovedně jako C. S. Lewis sám. Jak říká autorka: Byl to Lewis, který se svým dílem trefil do černého, když říká, že dnešní teologie a křesťané obecně nedoceňují přímé poznání nadpřirozena. Nedoceňujeme fakt, že se Bůh může člověku dát poznat ve své přítomnosti. „Sedíme uprostřed ohromných skutečností a studujeme je, aniž bychom je nějak konkrétněji tušili nebo s nimi měli jakoukoli jednoznačnou zkušenost, a přitom si od nich udržujeme důkladný odstup.“⁸⁸

---

⁸⁶ Tamtéž, s. 9

⁸⁷ Mám na mysli Lewisův koncept transpozice a celou teorii o inkarnační realitě

⁸⁸ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 15

Lewis ve svém díle zdůrazňuje transpozici, totiž moc vyššího sestoupit a přebývat v nižším. Tvrdí, že lidé potřebují obnovit schopnost přijímat pravou imaginaci, která je takovým praktickým příkladem transpozice. Je zastáncem toho, že má-li být umění obrazem něčeho skutečného, vyššího, co nás přesahuje, musí se autor – umělec nechat transponovat tímto nadpřirozenem a výsledkem pak může být např. Michelangelův David. Ale transpozice není jen pro umělce. Všichni jsme do jisté míry umělci, protože tvoříme právě tím, jak přijímáme nadpřirozeno, jak se jím necháme ovlivnit a prostoupit.

Pro pastoraci Leanne Payneové a vůbec pro její teologii je stěžejní správné pochopení Lewisovy inkarnační reality. Lewisův „Bios a Zoe“⁸⁹ se od sebe liší svou formou existence asi tak, jakoby kamenná socha obživila. Ostatně tento obraz Lewis nádherně ilustroval v Letopisech Narnie. Duchovní život, ta reálnější existence, je život věčný, který je obsažen v Bohu. Velice podobným způsobem na tuto skutečnost nahlíží i Oswald Chambers. „Člověk, který by dostal místo Biosu Zoe, by prošel asi takovou proměnou, jako socha, která by se z tesaného kamene stala skutečným člověkem. A o tom právě křesťanství je. Tento svět je velkou sochařskou galerií. My jsme sochami a po galerii jdou zvěsti, že máme jednoho dne obživnout.“⁹⁰

Pro Lewise ovšem není inkarnační realita otázkou eschatologickou. Inkarnační realita se odehrává tady a teď. „Rád bych řekl zcela jasně, že říkají-li křesťané, že je v nich Kristův život, nemyslí tím pouze něco mentálního či mravního. Mluví-li o tom, že jsou v Kristu, či o tom, že je Kristus v nich, neříkají tím zkrátka, že o Kristu přemýšlejí nebo že ho napodobují. Myslí tím, že Kristus skutečně skrze ně koná, že všichni křesťané jsou fyzickým organismem, skrze nějž Kristus jedná – že jsme jeho prsty a svaly, buňkami jeho těla.“⁹¹

Mimo Inkarnační realitu je dalším velikým přínosem tohoto geniálního myslitele, že si stejně jako Chambers, všímá a rozlišuje to, oč jde především v

---

⁸⁹ C. S. Lewis se ve svém díle „K jádru křesťanství“ zamýšlí nad duchovním životem a životem biologickým, přičemž označuje život duchovní jako zoe a biologickou existenci jako bios.

⁹⁰ C. S. Lewis, C. S.: *K jádru křesťanství*, s. 111

⁹¹ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 11

našem vztahu s Bohem. Ukazuje, v čem je jádro naší křesťanské víry – jediné v Kristu. Jak často se v dnešní církvi stává, že se prostředek stane cílem?! „Víš, existovali i lidé, kteří se tolik snažili dokázat existenci Boha, že je Bůh sám už ani příliš nezajímal. Jako by neměl jiný smysl, než jen aby byl. Byli také lidé, kteří se tak angažovali v misii, v šíření křesťanství, že neměli nakonec čas myslet na Krista.“⁹² Lewis zdůrazňuje lidskou svobodu: „Nakonec budou jen 2 druhy lidí. Ti, kteří Bohu řeknou: „*Bud' vůle tvá*“, a ti, kterým řekne Bůh: „*Bud' vůle tvá*“. Bez osobní volby by nebylo peklo. Žádná duše, která trvale a opravdově touží po radosti, ji nemine.“⁹³

Uvědomoval si, že naše stará hříšná přirozenost tváří v tvář Skutečné přítomnosti musí zemřít. Chápání této Skutečné přítomnosti, Boží přítomnosti a její praktikování je to, co je pro praktický život křesťana tím nejdůležitějším – protože zde se teprve odehrává pravý vztah s Bohem. Kristus chce, abychom žili v Jeho přítomnosti a byli cele jeho: „Kristus říká: „Odevzdej mi vše. Nejde mi tolik o tvůj čas, o tvé peníze či o tvou práci: „Chci tebe.““⁹⁴ Lewis věděl, že soustředění naší mysli na Boha znamená smrt pro naši starou přirozenost, staré lidství.

„Lewis to, o čem píše, praktikoval ve svém vlastním životě. Snad právě proto tak účinně a mocně promlouvá k dilematu moderního člověk – k rozporu mezi hlavou a srdcem, duchem a hmotou, rozumem a představivostí. Stal se tak jedním z velkých obránců biblického pravověří, neboť nám umožnil, abychom se *smířili* se zázraky, s atmosférou Písma a s životem z Ducha. Četba jeho spisů uzdravila nejednu duši, neboť Lewis jim vrací všechny dimenze pravdy a biblických skutečností – a nadto i jazyk, jimiž je možno o nich hovořit.“⁹⁵

---

⁹²Lewis, C. S.: *Velký rozvod nebe a pekla*, s. 56

⁹³ 15 Tamtéž, s. 60

⁹⁴Lewis, C.S.: *K jádru křesťanství*, s. 172

⁹⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující Přítomnost*, s. 17

2.1.2 Myšlenkový svět Leanne Payneové – teologický koncept

Na základě pečlivého studia Lewisových děl jako jsou: „Letopisy Narnie“, „Dokud nemáme tvář“, „Velký rozvod nebe a pekla“, „Rady zkušeného ďábla“ a dalších, načrtla L. Payneová Lewisův teologický koncept a čerpáním z dalších myšlenkově bohatých a občerstvujících děl, zejména od Oswalda Chamberse, vytvořila určitý teologický koncept, který reaguje na aktuální problémy lidské psychiky, reflektuje problém uvádění teologie do praxe a pracuje s nejnovějšími i staršími poznatky psychologie.

Její teologie je praktická, pastorální, zdaleka nejde jen o teoretizování. Chci detailně popsat tento koncept a přesvědčit o jeho aktuálnosti a pragmatičnosti, ale také i o jeho naléhavosti a potřebnosti. Ve své koncepci integrace teologie a psychologie se opírá o odborné znalosti klinického psychologa Dr. Franka Lakea a Dr. Kilbyho. Výchozím bodem celé Leanniny koncepce je praktikování Boží přítomnosti, to předpokládá správné chápání inkarnační reality, přičemž osou obou těchto fundamentů je remytologizace a resymbolizace, tj. znovuzískání židovsko-křesťanského světonázoru.

2.1.3 Aktuálnost teologie Leanne Payneové

V době silícího vlivu psychologie v křesťanských kruzích nastává situace, kdy se nějakým způsobem každý věřící člověk musí vyrovnat s otázkami, které to nutně vyvolává. Základní otázkou je, jakým způsobem teologie psychologii integruje. Teologie Leanne Payneové je naléhavá a zajímavá právě způsobem, jakým Leanne pracuje s psychologií a účinně ji propojuje s teologií. Vymezuje se vůči modernismu s jeho racionalismem a empirismem, což je samozřejmě v postmoderní době velice aktuální, i když je nutno říci, že s postmodernismem v jeho všech podobách nesympatizuje.

Filosofií, ze které Leanne vychází, je zcela určitě realismus. Je přesvědčena oproti antirealistům, stejně jako Lewis, že realita má objektivní charakter. Ovšem charakter této objektivní reality nemůžeme poznat pouze na základě vlastní empirie (Locke) nebo na základě vlastního intelektu – ratia (Descartes). Abychom

mohli tuto realitu poznat, potřebujeme objevit, jak správně využívat imaginaci a intuici. A právě imaginace a intuice je něco, s čím postmodernisté operují. Leanne s postmodernisty sdílí jejich kritiku osvícenského programu. To, co je podle mého názoru jedním z nejvýznamnějších přínosů Leanne Payneové, je její identifikace velkého schizmatu, jež popisuje jako schizma srdce a hlavy. Nechala se inspirovat existencialisty, zejména Kierkegaardem, který říká: „Zapomněli jsme jak existovat, jak být, jen o tom přemýšlíme.“⁹⁶ „Kierkegaard správně podtrhl, že pouze historická znalost Ježíše není totéž co víra.“⁹⁷ Leanne zdůrazňuje, že správná víra není jen záležitostí kognice, myšlení – tedy záležitostí intelektuální, ale stejnou mírou záležitostí intuice a imaginace a emocionální zkušenost – tedy záležitostí „srdce“. „V křesťanství západního světa jsme zredukovali bytí na intelekt (Karteziánský dualismus)“.⁹⁸ Právě křesťanské symboly k nám nemohou promlouvat, pokud nemáme vypěstovanou intuici a imaginaci. Kognice musí být chápána jako intuitivní, ne pouze rozumová.

Cením si toho, že v centru Leanniny teologie je stejně jako u Chamberse kříž: „Veškerá lidská moudrost, dobré skutky i bádání jsou k ničemu, pokud jde o hledání Boha. Naopak: Bůh a jeho způsob vykoupení nacházejí člověka. Proto je Kříž a způsob, jakým zachraňuje člověka, samotnou podstatou křesťanské víry – zde totiž nalézáme zdroj života, který vstoupil do světa skrze Inkarnaci. My, kteří věříme, na kříži zaujímáme – lze-li to tak říci – své místo ve smrti Kristově. Tam spolu s ním umíráme hříchům svým a hříchům tohoto světa. A když s ním umíráme, pak s ním rovněž povstáváme. Umíráme své staré hříšné přirozenosti a jsme ospravedlnováni jeho bezhříšností. Proto nás Bůh zachraňuje vírou v ukřižovaného Krista.“⁹⁹

---

⁹⁶ *Kronika křesťanství*, s. 354

⁹⁷ Lane, T.: *Dějiny křesťanského myšlení*, s. 237

⁹⁸ *Healing presence*, PCM Conference, Holland – Dalfsen 2008, 20. 10. 2008

⁹⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující Přítomnost*, s. 24 – 25

2.2 **Praktikování Boží přítomnosti**

Jako děti materialismu se potřebujeme naučit praktikovat přítomnost Boha. Praktikování Boží přítomnosti zní možná pro mnohé křesťany divným způsobem. Avšak praktikování Jeho přítomnosti je prostě jen ukázněné poslechnutí a naplňování výzev apoštola Pavla: „nehledíme k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné.“¹⁰⁰ Právě proto, že je nám duchovní svět tak vzdálen, díky našim materialistickým axiomům, musíme se naučit tento svět vnímat. Když hovořím o „duchovním“ nemám na mysli něco netělesného, ale něco, co je ve skutečnosti mnohem reálnější než realita, kterou dokážeme vnímat svými pěti smysly. Hmota a duch nemusí být nutně v rozporu, jak tomu je u Platónského dualismu. Raniero také definuje tento problém, který se ustálil v myslích moderní evropské kultury. Duchovní svět vnímáme jako „něco vzdáleného od lidské zkušenosti, skutečnost abstraktní a nepostižitelnou. Obvykle je protiklad mezi duchem a hmotou, mezi duchem a dějinami. Kdežto v Písmu svatém je přesný opak.“¹⁰¹

2.2.a) **Složky člověka**

Lidství bývá často zredukováno jen na biologickou úroveň. Člověk se stal hlavně předmětem biologie a chemie, tedy empirie a smyslového poznání. Je to v důsledku toho, že pravda *Sómatu*, tedy hmoty, je uznána jako jediná existující. Ovšem jak říká Payneová: „Jenže vedle přirozené pravdy existují ještě další dva druhy pravdy, které Lewis označuje pojmy pravda *nadpřirozená* a *pravda absolutního bytí* – bytí, které je nadpřirozené *vzhledem k jakékoliv, ke každé přírodě*.“¹⁰² Určující trichotomií, z níž tyto pravdy pramení jsou: *sóma, psyché a pneuma*, z nichž se dnes uznává pouze ta první. Pro Lewise, stejně jako pro apoštola Pavla,¹⁰³ je tento popis člověka určující, proto v pojetí člověka má prvenství *ducha* velký význam. Lidský duch reaguje na božího Ducha (*pneuma*) a jeho dotekem se stáváme „novým člověkem“, formuje se v nás Kristus. Pro

¹⁰⁰ 2. Kor 4,18b

¹⁰¹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 18

¹⁰² Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 33

¹⁰³ Viz s. 11

Lewise je *psyché* racionální duše (mysl, vědomí a podvědomí, vůle, city a pocity, představivost a intuice) a živočišná duše (instinkty a smysly.)

Raniero staví na jiných základech, převzal Aristotelovo pojetí člověka složeného ze tří částí, z nichž nesmrtelným či duchovním prvkem je *mysl*, princip intelektuálního života. *Psyché* označuje živočišnou duši, čili smyslový a potravní život a nakonec *sóma* je materiální princip člověka. Cílem je: být osvícen v myslí Duchem, tj. poznat vše, co nám Bůh daroval. Základní překážkou je *přirozený člověk*, který se „řídí svými instinkty, myšlenkami a touhami“ namísto „světy zjevené v myslí Duchem“. Takový člověk nemá Boží myšlenky a je potřeba se očistit.¹⁰⁴ Tělesné myšlenky jsou produktem tělesných vášní, proto je potřeba duši odpoutat od těla tíhnoucímu k hmotě bránící duši nahlédnout pravdu. Míra čistoty znamená míru poznání Boha. „Intelekt sám o sobě tíhne k Bohu a přirozeně směřuje k pravdě. Avšak tělo táhne mysl k zemi, a proto je ze všeho nejdříve třeba „překonat tělesné touhy“ a očistit se od nich.“¹⁰⁵ Nečistota těla znamená především neuspořádaný tělesný a sexuální život, a proto čistota myslí představuje jeden způsob k získání Ducha svatého.

2.2.b) Mysl

Pro Leanne je praktikování Boží přítomnosti zcela nezbytné pro praktikování živého křesťanství. Není možné mít s Bohem hluboký, opravdový vztah, nepraktikujeme-li Boží přítomnost. Je to vlastně naplněním biblických výzev: „bez ustání se modlete“. To není možné jinak, než za neustálého přiznávání Bohu jeho přítomnosti, i když ji třeba zjevně nemusíme vůbec prožívat. K praktikování Boží přítomnosti je třeba určitého volního úsilí. Žít a jednat ve víře, že zde Bůh skutečně je, vyžaduje naši ukázněnost, protože člověk Boha nemusí vnímat na emocionální úrovni a na to, aby Boha mohl vnímat intuitivně či imaginativně, potřebuje trénink.

Raniero mluví o „osvícení Duchem“, kterým jsme uzdraveni „z uštknutí smyslnosti“. Docílíme toho pohledem upřeným na toho, který byl právě za tímto

---

¹⁰⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 227

¹⁰⁵ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 228

účelem vyzdvižen na kříž. Je to akt zasvěcení mysli Utěšiteli neboli „rozhodnout se, že od nynějška nechceme svou mysl používat jinak než k poznávání pravdy a k Boží slávě.“¹⁰⁶ Leanne také klade důraz na používání mysli a říká, že se stáváme tím, na co myslíme. Proto je pro ni důležité, stejně jako pro Raniera, hned po ránu svoji mysl zasvětit Bohu. Raniero přirovnává mysl k mlýnu, který je třeba nasytit hned po ránu dobrým zrnem, protože co do něj vložíme po ránu, bude mlít celý den. Je třeba po ránu do něj vložit Boží slovo, dobré myšlenky, dřív než tam zlý nasype špatné zrna.

2.2.c) Víra

Pro Leanne je důležité rozpoznávat Boží přítomnost u nás a v nás ve víře. Je důležité soustředění mysli na Boha, ale v důvěře: „Praktikovat Přítomnost jednoduše znamená ukázněně si v mysli připomínat, že Bůh je s námi. Když v tom jsme důslední, děje se zázrak: vidíme skrze víru. Začínáme vidět očima svého srdce.“¹⁰⁷ Je zde „se mnou a s námi“, protože to zaslíbil, otevírá náš vnitřní zrak. „Duše v nouzi ze všeho nejvíc potřebují schopnost uvěřit biblickému zjevení, že Bůh je skutečně s nimi a že je miluje.“¹⁰⁸ Pro Raniera je víra také důležitá, spojujeme se skrze ni s tělem zmrtvýchvstalého Pána, které je lékem na naši nemoc náchylnosti k hmotě a tělům. Pouze ve spojení s jeho tělem jsme uzdraveni, a to „úmyslem prostřednictvím víry“, ale „reálně v eucharistii“. Raniero zde používá důležité slovíčko „reálně“, které zaznívá v teologii Leanne. Stáváme se skutečnými, protože Bůh vlil do našeho srdce ne pouze cit, ale samu skutečnost. „Je to doslova Boží láska, láska jsoucí v Bohu, sám oheň žhoucí v Trojici, na němž je nám dána účast „postavením příbytku“.¹⁰⁹ Láska je sama božská přirozenost, která se stává i naší přirozeností v Kristu. „Věříme-li, vlastníme už nyní to, co nám na věčnosti bude patřit viditelně a v plnosti - Boží lásku.“¹¹⁰ Mít Boží přirozenost, která je jedinou skutečností, znamená skutečně

---

¹⁰⁶ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 230

¹⁰⁷ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 14

¹⁰⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 18

¹⁰⁹ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 21

¹¹⁰ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 22

být. Být chrámem Boží lásky je důkaz, že jsme milováni. Je to naše identita. Vírou si přivlastňuji Kristovu identitu.¹¹¹ Jelikož pouze láska zůstává v srdci, jen Boží láska je mocí.¹¹²

2.2.d) Srdce

Pro Leanne je realita duchovní záležitost, která je reálnější než hmotný svět a hmotu do sebe vtahuje. Pouze ve spojení s ní (duchovní realitou) se stáváme reálnými, skutečnými. Pro spojení s ní používáme srdce neboli intuitivní schopnost, která vlivem moderního vzdělávacího systému a různých filosofických směrů upadla na důležitosti, nebo dokonce byla popřena a vyzdvižen byl rozum, analytické myšlení, intelekt. Tak vznikl problém tzv. velkého schismatu, o němž pojednávám níže.

Pro Leanne je tedy srdce místem setkávání s Bohem, protože Bůh je láska a srdce nebo duch se spojuje s Bohem skrze lásku a ve spolupráci s rozumem. Nesmí být mezi nimi rozepře ani nadvláda jednoho nad druhým, nýbrž soulad a spolupráce. Pro Raniera je tou nejvyšší složkou intelekt: „Přesto všechno naše mysl zůstává tím, co je v nás nejlepšího a nejušlechtilejšího, nejjasnějším odleskem božské inteligence, věcí, na které Bohu záleží nejvíce na světě.“¹¹³

2.2.e) Vůle

Důležitým momentem je správné pochopení života „podle těla“. Život „podle těla“ znamená život podle své vůle, vyhovění našim vášním a sklonům. Raniero hovoří o světle mysli a cestě lásky. Duch svatý jako „nový zákon“ křesťanů vlévá člověku do srdce lásku, neboli mu dává schopnost milovat Boha a své bližní, osvobozuje lásku od egoismu. Činit Boží vůli už není povinnost, ale touha líbit se Bohu. K tomu je však zapotřebí „změnit samu vůli, převrátit zásadní orientaci lidského srdce vzhůru povaha, a to dokáže jen Duch svatý, který v duši probouzí

---

¹¹¹ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 52

¹¹² Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 121

¹¹³ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 230

lásku k Bohu a sní i touhu ve všem jej poslouchat.“¹¹⁴ Zbavení sebelásky můžeme přejít od starého člověka k novému, od života podle těla k životu podle ducha. Chození podle ducha dosahujeme také na úrovni mysli. Víra má také své významné místo. Duch svatý činí skutečnost vykoupení v Kristu přítomnou skutečností skrze víru.¹¹⁵ Leanne pod výrazem „podle těla“ vidí život podle své vůle. Je to vlastně život podle své vůle ve všech oblastech života. Proto je pro ni důležité podříditi svoji vůli Boží vůli, hledání Božího slova pro „můj osobní život“, hledání Boží vůle pro „tuto konkrétní situaci“ a tehdy Bůh posvěcuje lidskou sexualitu i smysly, a stávají se Božím nástrojem. Bůh svojí přítomností jakoby „obklopuje“ tělo, je vtaženo do božského života.

Vstupování do skutečné, vyšší reality je něco, pro dnešního člověka velice nepřírozeného, tudíž to můžeme objevit pouze v zápase před Bohem, přitom nejde o naše pocity. „Boží přítomnost není totéž co vnímání této přítomnosti. Za pocitem Boží přítomnosti může být naše představivost, zatímco s Boží přítomností nemusí být spjat žádný „pocit útěchy“. „Akt, z něž se zrodí dítě, by měl být – a zpravidla rovněž je – doprovázen slastí, ale dítě není produktem slasti. Slast mohou pociťovat i lidé neplodní, zatímco k plodnosti může vést i akt, který žádná slast neprovázela. Podobně je tomu i při duchovním sňatku Boha s duší. Kristus se v nás rodí skrze skutečnou přítomnost Ducha svatého, nikoli skrze pocit této přítomnosti. Pocit této přítomnosti je dar navíc – dar, za něž děkujeme, pokud se nám ho dostane.“¹¹⁶

Boží přítomnost není závislá na lidské smyslové percepci. Boží přítomnost je na lidech naprosto nezávislá, to je jedna velice důležitá věc. Ovšem percepce této přítomnosti z lidské strany není a nemůže být otázkou smyslového vnímání, ale spíše je to otázka víry – našeho vztahu s Bohem a schopnosti percepce „vyššího“, transcendentního skrze intuitivní kognici a imaginaci. Praktikování Boží přítomnosti je projevem víry. Není to něco, s čím přišla Leanne Payneová, pouze to tak nazvala. Zachytila a popsala tento „projev víry“ na základě pozorování

---

¹¹⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 240

¹¹⁵ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 14

¹¹⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 14

života a díla Oswalda Chamberse, bratra Vavřince, Augustina, Matky Terezy a dalších. Ukážeme si, jak se Boží přítomnost projevovala u jednotlivých velikánů křesťanské víry.

2.2.1 Matka Tereza – služba pro *Osobu*

Matka Tereza je nádherným a zářným příkladem praktikování Boží přítomnosti. Agnes Bojaxhiu (pravé jméno Matky Terezy) ukázala celému světu, jak praktikovat Boží přítomnost, když na kalkatských ulicích pečovala o ty nejchudší z chudých. Právě ona poukázala na zjevný rozdíl mezi povoláním svým a povoláním sociálního pracovníka. Její povolání, tak jak ho ona sama chápala, bylo povolání sloužit samotnému Kristu. Proto tolik odmítala potraty, protože tvrdila, že potratem odmítáme Krista v nás samotných. Rozuměla tomu tak, že když sloužila druhým lidem, sloužila prostě vědomě Kristu.

„Církev učí, že tělo je chrámem Ducha svatého. Tělo bude oslaveno a vzkříšeno. Ježíš svým umučením a smrtí vykoupil lidi, neboli duše a těla. Matka Tereza se chystala *sloužit nejchudším mezi chudými*, lidem, kteří neměli žádný význam a často měli hrozná těla. Ale přesto i za těchto okolností nepřestávali být božími dětmi. Pro toho, kdo měl víru jako matka Tereza, se v těchto zubožených tělech skrýval Ježíš. „Matka Tereza se pouštěla do největšího a nejkonkrétnějšího svědectví lásky a víry, jaké si vůbec lze představit, protože se chystala hlásat královskou důstojnost, která náleží lidské osobě, i když je její tělo znetvořené, špinavé, na kost vyhublé, zmrzačené nebo zavšivené, neboť je to tělo vykoupené Kristem a je předurčené ke vzkříšení.“¹¹⁷

Agnes Bojaxhiu si uvědomovala, že tuto službu, ke které dostala povolání, nemůže uskutečnit ze své síly a pomocí svých schopností. Je nám svědectvím ve své hluboké důvěře Bohu, důvěřovala, že Jiný bude konat skrze ni samotnou. „Musíme ho mít neustále ve svých srdcích a myslích.“

---

¹¹⁷ Allegro, R.: *Matka Chudých*, s. 54

Pouze tehdy, když si uvědomíme svou nicotnost, svou prázdnotu, nás Bůh může naplnit Sebou samým. Když jsme naplněni Bohem, můžeme Boha dávat druhým lidem, protože čím srdce přetéká, tím ústa mluví.¹¹⁸ Heslem a životním krédem matky Terezy a jejích řádových sester bylo: „děláme to pro Osobu.“ „Její láska a oddanost Kristu, její služba přítomnému, leč neviditelnému Pánu mezi chudými v Indii je svědectvím celému světu. Tímto způsobem udělala v těle pokorné milovnice Kristovy to, co sociální organizace a národy udělat nedokáží, protože to dělala pro Osobu.“¹¹⁹ Dokázala druhé lidi bezmezně milovat, včetně zjevných hříšníků, protože v nich viděla Ježíše samotného. „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných, mě jste učinili.“¹²⁰

Matka Tereza neměla žádný výjimečný talent ani žádné výjimečné schopnosti. Neměla ani víc lásky, soucitu a empatie než mnozí ostatní lidé. To, v čem byl rozdíl, bylo, že žila Boží přítomností – praktikovala ji.

2.2.2 Oswald Chambers – zůstávání v Kristu

„Zůstaňte ve mně a já ve vás.“¹²¹

Oswald Chambers je po C. S. Lewisovi autorem, který Leanne Payneovou v její pastoraci i teologii ovlivnil snad nejvíce. V Chambersově nejslavnějším díle – To nejlepší pro Jeho slávu, se v 365 hlubokých filosoficko-teologických zamýšleních setkáváme s radikální teologií, jejímž jediným středobodem a základem je právě „zůstávání v Kristu“, což je jen jiný slovní obrat pro praktikování Boží přítomnosti. Kristocentrismus vyznačuje snad z každého jeho zamýšlení, mimoto také zastává teologii kříže. Chambers osciluje mezi tím, co je lidskou odpovědností a co je na Bohu. Toto napětí v jeho teologii se vine celým

---

¹¹⁸ Kolodiejchuk, B.: *Matka Tereze – Pojd', bud' mým světlem*, s. 337

¹¹⁹ Payneová, L.: *Uzdravující přítomnost*, str. 16

¹²⁰ Mat 25,40

¹²¹ Jan 15, 4

jeho dílem. Pro správné pochopení praktikování Boží přítomnosti, či zůstávání v Kristu je to rozhodující. Vyjadřuje to takto: „Ani v přirozené, ani v nadpřirozené oblasti se život neobejde bez boje. V tělesné, duševní, mravní i v duchovní oblasti života probíhá neustálý boj. Zdraví je rovnováhou mezi fyzickými částmi našeho těla a věcmi a silami, které nás obklopují. K dobrému zdraví potřebuji mít dostatečnou vnitřní sílu odolávat vnějším věcem. Všechno, co zvnějšku obklopuje můj tělesný život, je nositelem smrti. Tytéž prvky, které mě zachovávají při životě, působí rozklad a rozpad mého těla, když zemře. Mám-li dostatek vnitřní síly k boji, pomáhám udržovat rovnováhu, která je pro zdraví potřebná. Totéž platí i o duševním životě. Chci-li udržet svůj duševní život silný a aktivní, musím bojovat.“¹²²

Už jsem zmínila dříve, že praktikování Boží přítomnosti je akt vůle. Je to projev víry. Člověk se rozhoduje věřit. Zároveň však paralelně vyznáváme, že věříme-li, je to milost Boží, viz Řím 12,3b: „Nesmýšlejte výš, než je komu určeno, ale smýšlejte o sobě střízlivě, podle toho, jakou míru víry udělil každému Bůh.“ Záleží tedy na Bohu.

Na díle Oswalda Chamberse se mi ale velice líbí, že zdůrazňuje tu druhou část – tedy to, co je odpovědností a možností člověka. Žít pro Boha a zůstávat v moci Ducha svatého není a nemůže být pasivní záležitostí. Jsou věci, které za nás Bůh neudělá. Nejsme naprogramovaní roboti, ale svobodné bytosti, které se mohou rozhodovat a jejichž rozhodnutí formují jejich vlastní osobnost a utvářejí životní linii. Pro Boha se musíme především rozhodovat a to ne jednou ve smyslu znovuzrození, ale nejlíp každý den znovu a znovu. Praxe Boží přítomnosti je volní úsilí, akt vůle. Později už se to stane něčím tak přirozeným, že si to nedokážeme odmyslet. Budeme, jak říká Chambers, praktikovat „nevědomou svatost“.

„Druhé lidi bychom měli vést k rozhodnutí. Podřízenost Bohu začíná rozhodnutím naší vůle. Jednou za čas nás Bůh postaví před zásadní rozhodnutí nebo dojdeme na důležitou životní křižovatku. Od tohoto bodu pak náš duchovní život bude buď stále slabší, línější a neúčinnější, nebo budeme stále více hořet a

---

¹²² Chambers, O.: *To nejlepší pro jeho slávu*, 4. prosince

budeme dávat Bohu to nejlepší – budeme tím nejlepším k Jeho slávě.¹²³ Chambers apeluje na křesťany, aby se rozhodli pro „vyšší existenci“ - pro život z moci Ducha svatého – což pro něj znamená zůstávání v Kristu a pro Payneovou praktikování Boží přítomnosti. „Zpočátku to bude vyžadovat stálé úsilí, později začnete v Ježíši přebývat, aniž byste si toho byli vědomi.“¹²⁴

Praktikování přítomnosti není iluze, je to jen poslušnost Božího slova. Vždyť Kristus říká, že je s námi po všechny dny: „A hle, já jsem s vámi po všechny dny až do skonání tohoto věku.“¹²⁵ Důležité je si tuto pravdu přivlastnit vírou ve svém srdci i mysli, touho pravdou skutečně žít a aplikovat ji na svůj život. „Naplněte svou mysl představou, že Bůh je s vámi. Pokud na to v mysli pamatujete, pak je pro vás velmi snadné uvědomit si, až se dostanete do potíží: *Můj Otec o tom přece ví!* Již to nevyžaduje žádné úsilí, přijde to zcela samozřejmě, jakmile se dostanete pod tlak problémů.“¹²⁶

2.2.3 Bratr Vavřinec – Boží moc v každodenním životě

Bratr Vavřinec (St. Lawrence) byl pěšákem, který se rozhodl vstoupit do kláštera a sloužit Bohu. Nebyl to žádný vzdělanec, přesto svými dopisy a hlavně příkladným životem ovlivňoval od 17. století křesťanský svět. Jeho praxe přítomnosti Boží (Practising his presence) vyšla poprvé francouzsky roku 1692. Bratra Vavřince vedly viditelné věci k neviditelnému.

Zdůrazňoval, že je nutné dívat se vírou. Ve svých dopisech zmiňuje, že občas se mu dokonce stávalo, že vidí neviditelné. „Já už nemusím věřit, já už přímo vidím!“ Zdůrazňoval, že přítomnost Boží si musíme přivlastňovat vírou. Na své pocity a smysly se nemůžeme spoléhat, to čím máme žít, je víra. „Nestačí znát Boha jako teorii, o níž čteme v knihách, nebo pociťovat jakési kraťoučké hnutí lásky k Němu, krátké jako pocit zavlnění nebo jako záblesk Boží, který to vyvolává. Naše víra musí být živá a musíme jí takovou vybudit a s její pomocí se

---

¹²³ Tamtéž - 27. prosince

¹²⁴ Tamtéž – 14. června

¹²⁵ Mat 28,20b

¹²⁶ Chambers, O.: *To nejlepší pro Jeho slávu*, 15. července

pozvednout nad všechny prchající emoce, abychom uctívali Otce a Ježíše Krista, ve vši Božské Dokonalosti. Tato cesta víry je duchem věřícího a vede k velké dokonalosti.¹²⁷ Zdůrazňoval praktikovat přítomnost ve zcela obyčejných věcech každodenního života. „Ať se mu přihodilo cokoliv, vždy se okamžitě zvedl a hledal přítomnost Boží.“¹²⁸

Píše dále o tom, že existuje několik druhů křesťanů. Zdaleka ne všichni ale mají s Bohem hluboký a opravdový vztah, jaký je podle biblického svědectví žádoucí. Naše duše ožívá, když máme s Bohem intenzivní vztah a když Jej milujeme z celých svých srdcí. Praktikování přítomnosti je podle něj uctívání Boha v duchu a pravdě. Jen málokdo zdůrazňoval takovým způsobem mravní úsilí s praxí přítomností Boží jako Vavřinec. „Přítomnost Boží znamená věnování našeho ducha Bohu, neboli si uvědomovat Boha jako přítomného, abychom si to uvědomili, buď v představě či porozuměním. Neutuchajícím úsilím, neustálým připamatováváním mysli na přítomnost Boží se v člověku vytvoří návyk, že jakmile se uvolní od svého běžného zaměstnání, ba často, i když se jím zabývá, jeho duše se pozvedá nad všechny světské záležitosti bez jakéhokoliv vlastního připamatování, jako by odhodlaně upevněna, dlí v Bohu jako ve svém středu. Víra je tehdy téměř vždy jeho druhem.“¹²⁹

Boží přítomnost chápe jako život duše. Duše může pokojně spočívat už i na této zemi v Bohu a jedině v něm nalézá svůj pokoj i pravý život. Boží přítomnost zde reálně existuje a je nám přístupná, ale pouze za určitých podmínek. Zde má bratr Vavřinec na mysli čistotu v osobním životě, pokoru, tichost a lásku. Říká, že není možné přebývat v přítomnosti, když své smysly a údy neukázněujeme. „Tato praxe přítomnosti Boží je na začátku dost namáhavá, avšak je-li pozorně sledována, působí v duši nepozorovaně, nejpodivuhodnějšími výsledky. V hojné míře přitahuje Boží milost a nepostřehnutelně vede duši k vždy přítomné vizi Boha milujícího a milovaného, což je modlitba, která je nejvyšší duchovní, skutečná, nejsvobodnější a nejvyšší život dávající.“¹³⁰

---

¹²⁷ Vavřinec: *Praxe přítomnosti Boží*, s. 12

¹²⁸ Tamtéž, s. 12

¹²⁹ Tamtéž, s. 31

¹³⁰ Tamtéž, s. 32

Má-li se projevovat Boží moc v našem obyčejném životě, v našich všedních starostech a událostech našeho života, pak se musíme naučit praktikovat Boží přítomnost. Postavit se na víru v Ježíše Krista a vzývat jej, i když jej svými smysly nevnímáme. Vědět, že je tady, že je s námi a skrze svého Ducha i v nás samotných. Tato víra činí z malých lidí velké a z obyčejných a všedních záležitostí života neobyčejné dobrodružství. Jenom tudy vede cesta k obnovení člověka, cesta k celistvému lidství, které je výrazem intenzivního vztahu s Bohem. Nemůžeme mluvit o vztahu s Bohem, nepraktikujeme-li Jeho přítomnost.

2.2.4 Život pod vedením Ducha svatého

Payneová vychází z Lewisova chápání skutečnosti, kdy Bůh je jediná pravá, nejkonkrétnější skutečnost, která existuje a je zdrojem všech ostatních skutečností. Spasení znamená splynutí s touto skutečnou realitou. „Bůh je se svým stvořením spojen ve Vtělení, skrze hmotu, tedy zprostředkovaně vstupuje do hmotného světa a stvoření mohou být spojena se svým Stvořitelem absolutně. Proto se skutečnost stává posvátnou, protože zjevuje Boží přítomnost, jež je s námi a v nás a propůjčuje nám svou moc.“

Křesťanství je inkarnační, to znamená, že jsme s pravou skutečností spojeni skrze Kristovu přítomnost v nás. „Podstatu Skutečnosti poznáváme nikoli na základě teologických úvah, ale tím, že se s ní spojíme.“¹³¹ Toto povolání naplňujeme vírou a poznáním, že osobní Bůh sestupuje v Kristu a přebývá v nás a v praktickém prožívání jeho přítomnosti, která nám dává naši pravou totožnost. Přítomnost Ducha v lidském srdci je pro Raniera realita, která musí věřícího přivést k existenciálnímu vědomí přítomnosti Ducha. Naše totožnost je kristocentrická, žijeme jako Ježíš, dokonalý Člověk. Kristocentricita však neznamena popření naší osobnosti. Vírou jsme ospravedlněni a jsme postaveni do přítomnosti, ne do budoucnosti ani minulosti. Každým okamžikem vyznáváme spolu s apoštolem Pavlem: „Hle, nyní je čas příhodný, nyní je den spásy.“ (2 Kor

---

¹³¹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 71

6,2) Jsme obráceni k současnému okamžiku naší existence, kterou máme žít vědomím Kristovi smrti za nás: „Kristova smrt se pro nás stává aktuální a opravdovou v okamžiku, kdy si ji uvědomíme, kdy ji uznáme, kdy se z ní radujeme a kdy za ni děkujeme.“¹³² Nejbližším momentem setkání duše s Duchem svatým je pro Raniera při svatém přijímání. Spojujeme se s Kristovým tělem a tvoříme s ním jednoho ducha, „tj. podílíme se na jeho Duchu svatém.“¹³³ Jsme uzdraveni, „zrestaurováni“, obnoveni.¹³⁴ V Písmu získat „nové srdce“, znamená „nový duch“, tím je řečeno, že nové srdce symbolicky vyjadřuje přijetí daru Ježíšova Ducha. Potvrzením jeho přítomnosti v nás je nechat se Duchem vést jako Ježíš.

Pro Leanne „chodit Duchem“ znamená zaujmout své místo „v Kristu“. Jsme vedeni k tomu, abychom umírali svému starému „já“ a žili tím novým. Základem je být přítomni ve svém srdci před Bohem a „dovolovat Duchu, aby je zkoumal a odhaloval. Dělat toto znamená znovu zaujímat své místo v Kristově smrti a umírání.“¹³⁵ Přinášet své hříchy ke Kristovu kříži a přivlastnit si nový život jeho vzkříšením, to se děje každý den.

2.3 Inkarnační realita

V Kristově tváři se setkáváme s Božím obličejem, jehož nestvořená zář prozařuje skrze stvoření a „září prosluněnými, pozemskými barvami“.¹³⁶

Takto vyjádřila Leanne své nejdůležitější poznání v nejtěžší chvíli svého života. Ať se děje cokoli, Ježíš je s ní, on je ten, „kdo zůstane se mnou, kdo spojí svůj věčný život a plnost bytí s konečností, nezralostí a neúplností, jež je vlastní lidskému stvoření.“¹³⁷ Leanne toužila zažívat plnost života, i když ve svém osobním životě ztroskotala, byla vystavena nepochopení a možná zavrnutí ze

---

¹³² Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 51

¹³³ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 92

¹³⁴ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 93

¹³⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 57

¹³⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 4

¹³⁷ Tamtéž, s. 4

strany druhých lidí. Její srdce bylo zlomené, její duše vyhladovělá a přesto se odvážila vzít vážně zaslíbení: „Nikdy tě neopustím a nikdy se tě nezřeknu.“ Očima svého srdce se naučila hledět na neviditelné a ušima svého srdce naslouchat neslyšitelnému. Naučila se spoléhat na to, že Bůh svůj lid obdarovává svou uzdravující přítomností, láskou. Upřela svůj zrak na Krista a nechala své zlomené srdce scelit jeho láskou a spojit s jeho vlastním srdcem. To je cíl hlásání evangelia, přivádět lidské duše k celosti Kristově. To se děje pouze tehdy, když předáme vedení svého života Ježíši, jedinému Spasiteli a Pánu, přestaneme žít ze svým vlastních sil a schopností, tehdy Ježíš přichází a uzdravuje. Protože jenom on má moc propustit zajaté na svobodu a uzdravovat chromé, ať psychicky či tělesně.

Jediný skutek, který Ježíš od nás žádá je, abychom v něho věřili: „abyste věřili v toho, koho on poslal.“ (Jan 6, 28-29) Děláme to, co vidíme dělat jej, jako on dělá to, co vidí dělat Otce. Boží láska pracuje bez přestání, proto se můžeme spolehnout, že Kristus nám dává bez přestání svoji lásku a chce, abychom žili naplnění jeho láskou, která nás obnovuje.

Raniero doslova píše Ódu na Boží lásku. Láska je pro něj Duch svatý, který spojuje Otce a Syna a rozlévá se z Kristova kříže do srdcí věřících. Důležitá je zkušenost této lásky. Vylití lásky započalo o Letnicích a proměnilo životy učedníků. Stalo se subjektivní záležitostí, konkrétní zkušeností. Jde o „přechod od srdce plného otrockého strachu k srdci plnému synovské lásky..., učinili úchvatnou zkušenost s Boží láskou: že jsou milováni Bohem a že Boha milují. Duch učí věřícího volat „Abba“. Byli doslova „pokřtěni“ v lásce. Leanne uchopuje Boží lásku vírou a následuje pocit, zkušenost lásky. Je to hluboké poznání toho, co pro Boha znamenáme, kdo je Bůh a proč „mě“ stvořil. Jde o poznání dotýkající se nejnvnitřnějšího místa našich bytostí. Pro Raniera je to *poznání* prostoupené zkušeností¹³⁸, podle slov z 1. Janovi 4,16: „Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni.“ Podle Leanne jsme vyzýváni být jako Ježíš. Jako Ježíš byl dokonalým člověkem plností Ducha, i my jsme voláni k této plnosti. Jen tak se stáváme naplněni lidmi, konáme jeho dílo. Je to

---

¹³⁸ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 136

inkarnace, sestoupení Ducha do hlubin naší bytosti, do našich životů. „Jsme-li v něm a on v nás, jsou posvěcený a oživeny jak naše vůle, tak i intelekt, představivost, pocity i smyslové vnímání. Pak začínáme naplno žít a máme podíl na tom, co je věčné, neměnné a nezničitelné.“¹³⁹

2.3.a) Zkušenost Boží přítomnosti

Vyvstává však otázka, jak prožít zkušenost Boží lásky. Jak může člověk zakusit tento cit. Oba teologové se s touto otázkou vyrovnávají různě. Učinit s Duchem zkušenost je pro Raniera důležitější než něco pochopit nebo vysvětlit. Raniero mluví o „vylití Ducha“, které může následovat po určité době po křtu, jako obnova křtu, nebo biřmování, řeholního zasvěcení nebo manželství. Při křtu jsou do srdce člověka vylity tři božské ctnosti – víra, naděje a láska – ale v zárodečném stavu, ne v konečné plnosti. Ve víře tyto ctnosti mohou dozrát do krásného stromu, ale k tomu je potřebí zázemí pro víru. Při obnově v Duchu, které představují jakési nové letnice, jde o chvíli modlitby, při níž ten, komu se dostává tohoto „vylití“, po přípravné době v kruhu bratří a sester, zakouší nový dotek Boží přítomnosti ve svém srdci a je obdařen dary v plnosti. Představuje to jakoby „nové ponoření do jeho skutečnosti.“¹⁴⁰

Dále Raniero vychází z verše z 1 Janovi 4,11: „Milování, jestliže nás Bůh miloval, i my se máme navzájem milovat.“ Při křtu a biřmování jsme získali pečeť Boží lásky, nové srdce, které je pomazání Ducha. Mít pomazání je přítomnost Ducha v nás, činit vše „v Duchu“, mít jej za „nerozlučného druha.“ Být pomazán znamená být jako Ježíš, Duch mu byl trvale přítomný.¹⁴¹ Avšak zkušenost s realitou Boha zdá se být vzdálená. „Toto nové srdce zůstalo jakoby atrofické, protože nebylo dostatečně používáno. Mělo být „zurčícím pramenem“, ale zůstalo „zapečetěným pramenem“. Musíme z něj tedy pečeť sejmout a uvést je do

---

¹³⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 4

¹⁴⁰ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 88

¹⁴¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 152

pohybu.¹⁴² Činíme tak masáží srdce, která v praxi znamená milovat své blízké, i silou vůle, i bez nadšení a bez prožívání této lásky. Ty, kteří nás milují i ty, kteří nás nemilují. Tu lásku, kterou nám dal, i když ji necítím, máme dát zase zpátky jemu a bližnímu, vyprázdnit své srdce, vyjít ze sebe směrem k bližnímu, aby naše srdce mohl obdarovat a vrchovatě naplnit.

Leanne také definuje, stejně jako Raniero, tento pohyb ze sebe ven. Toto vyjít ze sebe je nemožné pro člověka, který nenalezl svůj střed, své „vyšší já“ stvořené Božím dotykem. Jedná se o naše „zakotvení“ v Bohu, ze kterého můžeme vycházet. Důvodem může být neochota činit pokání a vzdát se hříchu, modloslužby, anebo nepřijetí sebe sama, nepřijetí svého vykoupeného „já“, spojené se sebenávisti až neschopnost odpustit a neschopnost přijmout odpuštění. Leanne počítá s člověkem zraněného srdce, frustrovaným, otevřeným nejenom hlasům Boží lásky k nám, ale také hlasům, které jej negativně pošramotili a někdy neschopného vnímat Boží lásku k sobě sama, díky špatným vzorům a zkušenostem v jeho životě. Tento stav má vliv na jeho vztahy se svými blízkými. Aby mohla Boží láska z našeho srdce zdravě tryskat, je zapotřebí přijmout nové slovo a Boží pravdu pro naše srdce. Pro Raniera je to hloubka samotného Boha v nás, protože v našem nitru přebývá Duch svatý. Duch mění „vnitřní stav člověka“, jedná se o „zvnitřnění“ Boží lásky, která se stává naší novou přirozeností: „Když milujeme „ze srdce“, miluje naším prostřednictvím také Bůh, přítomný v nás svým Duchem, a láska Boží tak prochází skrze nás. Lidské jednání je skutečně zbožštěno. Stát se „účastnými božské přirozenosti“ (2Pt 1,4) totiž znamená mít účast na Božím díle (na Božím díle lásky, protože Bůh je láska).“¹⁴³

Vstoupit do Boží přítomnosti a na modlitbě vylít Bohu své negativní pocity, myšlenky, postoje a přijmout jeho pravdu o něm a o nás, prostřednictvím naslouchání jemu a četbou Písma. Tomuto procesu Leanne říká resymbolizace, která vede ke skutečnému uzdravení. (Více o ní píšu níže)

---

¹⁴² Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 136

¹⁴³ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 150

2.3.b) Nasloucháme svému srdci

Lidé potřebují „vyměnit staré vzorce ve svém vztahu k životu za nové, potřebují si vytvořit nové vzorce pro to, jak o sobě samém a o ostatních uvažovat, jak se na sebe sama a na ostatní dívat a jak se k sobě samému a k ostatním chovat.“¹⁴⁴ Často zjistíme, že chováme negativní postoje k sobě samým, což je první překážka k prožívání Boží přítomnosti a tím také k dosažení celosti v Kristu. Leanne říká: „Odložit nenávist k sobě samému není žádná maličkost, zejména pro ty, jejichž osobnost byla takovými postoji formována již od útlého dětství. Vyžaduje to, abychom se otevřeli dokořán celému výjevu a významu ukřižování, abychom předstoupili před Krista ukřižovaného, a to nejen se svými hříchy, ale také se zlem, které jsme vytrpěli. Voláme: „Věřím, pomoz mé nedověře!“ A potom do sebe v plnosti přijímáme všechno to, co plyne z jeho smírné oběti: ospravedlnění, posvěcení, plnou inkarnaci Ducha svatého (křest či naplnění Duchem), autoritu pro osobní a duchovní zápas, tedy vykoupení, uzdravení a plné uznání toho, kým jsme v Bohu.“¹⁴⁵

Předstupujeme před Boha v pozici naslouchání, rozhodujeme se naučit se naslouchat Bohu a vlastnímu srdci. Když se naučíme naslouchat symbolům, které vycházejí z našeho srdce a následně je předkládat Bohu, a naslouchat mu, praktikujeme modlitbu naslouchání, začneme se dívat na sebe sama „očima dokonalého Dárce uznání našeho nebeského Otce.“¹⁴⁶ Stejně tak pro Raniera je modlitba nepostradatelnou pro poznávání Boha a sebe sama. Duch svatý nám dává poznávat Ježíše, „vkládá nám do nitra svou vlastní modlitbu, sděluje nám své vlastní stavy duše, své záměry a city. Proměňuje nás v Krista.“¹⁴⁷

Pro zakoušení tohoto sladkého citu Boží lásky k nám a naší k Bohu Raniero požaduje odstranit překážky v nás a to na modlitbě. Přirovnává naše lidství k alabastrové nádobě plné drahocenného oleje, která nezaplavila svojí vůní

---

¹⁴⁴ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 22

¹⁴⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 14

¹⁴⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 22

¹⁴⁷ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 333

místopost, dokud nebyla rozbita. Naše lidství, naše „já“, suché intelektuáliství musí být rozbito, abychom se mohli stát vůní Kristovou. Vydání sebe sama Bohu je lékem na naši nemoc. „Ale naše asketické úsilí na to vše nestačí. V tomto případě mnohé zmůže víra, modlitba, pokorná prosba. Ježíš byl pomazán, „když se modlil“.“ (Luk 3,21)¹⁴⁸

2.3.1 Ztráta smyslu pro inkarnaci

Abychom mohli být sceleni, uzdraveni, je zapotřebí poznat Kristovu přítomnost v nás. Jako křesťané můžeme mít jistotu, že „Jiný žije ve mně“, ale jeho imanence v našich životech vyvěrá z jeho transcendence, Bůh nás přesahuje a sestupuje k nám. Modlíme-li se k němu, vzhlížíme k Bohu, který se od nás liší a jenž je nade vše svrchovaný. Podle Leanne se k němu musíme přibližovat, vzývat ho, aby se on přiblížil k nám. Inkarnační realita zní: „Bůh k nám sestupuje“. Ve vnímání Boží imanence nesmíme ustrnout v laxní samozřejmosti Boží přítomnosti nebo v pocitech nehodnosti této přítomnosti. Tento posun ve vnímání Krista v nás, podle Leanne, křesťanstvo prodělalo po vydání tolerančního ediktu roku 313 Konstantinem. „Tehdy se svět zcela doslovně natlačil do církve. Masy lidí se nechávaly pokřtít a bylo nemožné poskytnout jim dostatečnou přípravu. Problém jejich hříchu nebyl vyřešen. Tyto duše byly tedy sice pokřtěny, nicméně byly plné temnoty a provinilosti. Lidé volali po prostředníku, který by se postavil mezi ně a Boha. Zde se nám vytratil (přinejmenším z praktického hlediska) novozákonní pojem „všeobecného kněžství“. Místo toho se objevil pojem „laiků“, tedy lidí, kteří potřebují kněze nebo nějakého jiného prostředníka, jenž by stál mezi nimi a svatým, spravedlivým Bohem. Původně byl jednotlivý křesťan ochoten a schopen být svědkem a mocným nástrojem Boží přítomnosti ve světě, a to i kdyby mu hrozilo mučednictví. Nyní měl strach třeba i jen „přijmout kalich“.“¹⁴⁹ Jinak řečeno, začalo se vytrácet poznání, že my jednotlivci jsme zakotveni v Bohu a že Bůh přebývá v nás, že máme podíl „na kalichu“, na Kristově smrti a vzkříšení.

¹⁴⁸ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Duchů*, s. 153

¹⁴⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 67

Vědomí Boží přítomnosti v nás se postupně stále více vytrácelo, až vyvrcholilo v osmnáctém století, v kterém církev a západní svět zůstává doposud. Boží přítomnost byla vytlačena z lidských chrámů, svátostí a nakonec z celé planety do vesmíru, kde se také dlouho nezabydlela. Křesťanská představivost opustila inkarnační chápání člověka i skutečnosti a přijala omezené pojetí náboženské pravdy. Proto Bůh začal být symbolem pro vzdáleného a hrozivého boha. Díky tomu se musel najít jiný způsob hledání identity člověka, pokud tuto identitu nenalzáme v Bohu. Namísto Boha se snažili spojit sami se sebou, skrze uvědomění si sebe sama podle Descartesova výroku: „Myslím tedy jsem.“ Pochybnost o spojení s objektivní realitou mělo být vyřešeno takto: „Ačkoliv pochybujeme o všem ostatním (o objektivní realitě), nepochybujeme sami o sobě jakožto o subjektu, který si uvědomuje. Jinak řečeno: Máme v sobě světlo. Tím světlem je mé vědomí. S tímto maličkým světélkem mohu nahlédnout do kosmu a poznat sebe sama jakožto vědomé „já“ - jakožto toho, který vnímá.“¹⁵⁰ Výsledkem bylo oddělení mysli od duše a těla. Křesťané přijali dualistické chápání skutečnosti.

Mysl se stala tou schopností, kterou poznáváme a člověk se stal středem, objektem poznávání. Mysl byla odříznuta od poznávání skutečné reality, s kterou se spojuje vírou, svými intuitivními, symbolickými a citovými způsoby poznávání a začal se jí přisuzovat pouze diskursivní rozum. Raniero tento intelektualistickou tendenci spatřuje také a považuje ji za příčinu zmizení Ducha svatého, a tím i nadpřirozena, z našich myslí a zúžení pojmu *duch* na lidský rozum.¹⁵¹

A tato rozpolcenost trvá až do dnes. „Ztratili jsme důležité inkarnační chápání ko-inherentnosti všech věcí, včetně schopností, jež utvářely jejich vlastní vnitřní vesmír.“¹⁵²

---

¹⁵⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 69

¹⁵¹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 19

¹⁵² Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 70

2.3.2 Židovsko - křesťanské pojetí srdce

Pro Payneovou je jedinou pravou skutečností Bůh, absolutní bytí, který se projevil v lidských dějinách skrze „skutečné věci“¹⁵³, způsoby, kterými zachraňuje člověka. Jsou jimi Kristovo vtělení, ukřižování a zmrtvýchvstání. Stejný názor zastává také Raniero: „„Věcí“ nebo realitou, k níž se máme vrátit, je v tomto případě Kristus žijící Duchu, jediná opravdu „existující“ realita.“¹⁵⁴ „Právě díky tomu, k čemu došlo v jeho smrti, je nám odpuštěno a díky tomu do nás proudí Kristův život (nestvořený život, Zoe, jak mu říká Lewis). Křížem jsme my, kdo věříme, zasvěceni do Kristovy smrti a do jeho vzkříšení, čímž umíráme své staré hříšné přirozenosti a jsme přijati do něj. Proto spočívá plán naší záchrany v tom, abychom uvěřili v Krista ukřižovaného.“¹⁵⁵ Pro Raniera je Kristův kříž tím nejdůležitějším. Duch dává život, je to Kristův život vzešlý z Velikonoc. „Žít podle Ducha tedy znamená mít účast na životě samého Krista, sdílet jeho vnitřní dispozice, být s ním „jednoho ducha“.“¹⁵⁶

Leanne říká, že právě „víra“ reprezentuje oblast, kterou se spojujeme s Bohem. Jde o naši epistemologii, cesty, kterými poznáváme Boha a zakoušíme moc Ducha svatého. Raniero definuje světlo víry, které „umožňuje poznávat věci přesahující rozum, je jako nové oko, které nám odhaluje svět neviditelná a Boha.“¹⁵⁷ Dar víry nás uschopňuje věřit zjevným pravdám na rozdíl od „světla“, kterým Duch svatý osvětluje mysl a souvisí s poznáním, které znamená více než jen vědět; „znamená to vděčně obdivovat, jasně vidět, okoušet, vlastnit.“¹⁵⁸ V tomto ohledu oba teologové zastávají jiná stanoviska, odrážejí dva pohledy na víru: „katolíci zdůrazňovali objektivní víru (tj. božské pravdy, ve které se musí věřit), zatímco protestanté kladli důraz na víru subjektivní (tj. sám úkon věření). Ale naší snahou má být obě tato dvě pojetí vidět jako potřebná.“¹⁵⁹

---

¹⁵³ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, str. 68

¹⁵⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, str. 332

¹⁵⁵ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, str. 68

¹⁵⁶ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, str. 101

¹⁵⁷ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, str. 224

¹⁵⁸ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 224

¹⁵⁹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 46

Leanne říká: „Uvěřit zjevně znamená zkušenostní poznání, vztah s osobou, která k nám má, řečeno s Lutherem, blíže než my sami.“¹⁶⁰ Je to poznání, jehož se účastní tzv. nevědomé vědomí či podvědomí. Na tomto poznání z vlastní zkušenosti se účastní naše „hluboké nitro“.

Raniero mluví o „milosti“, která je skutečnou realitou, „událost, konkrétní akt, nový a osobní Boží zásah...“¹⁶¹ Je to moc stejně reálná jako moc Ducha svatého, kterou člověk zakouší: Ježíš „zajásal v Duchu svatém“, Pavel mluví o Boží lásce vylité do našich srdcí. Touto skutečností „je si vědom a přesvědčen“. Je to zkušenost duchovní. Pavel mluví o poznání, které charakterizoval pocit moci Kristova vzkříšení. Poznání vyvěrající z vnitřní moci vzkříšení: „Abych poznal jej a moc jeho vzkříšení“. „Slovo *poznat* tu zjevně nahrazuje výraz *zakusit*, nebo *mít*.“¹⁶² Vyvěrá z vyznání ústy, že „Ježíš je Pán.“ Abychom mohli učinit tuto živou zkušenost Kristova vzkříšení, musíme překročit rámeček čistě intelektuální víry, podle Raniera, a čerpat z církve, to znamená z liturgie, z učení, umění, ze zkušenosti světců.“ Ducha poznáváme ze zkušenosti, „podle svého aktivního působení v životě křesťana.“¹⁶³

Pro moderního člověka je, v Leannině koncepci, slovo „znát“ spjato spíše s intelektuálním pojmovým uchopením skutečnosti. Toto slovo však má důležitý existenciální rozměr, jak ve vztahu k člověku, tak k Bohu. Musíme objevit způsoby „vědění“, které náleží podvědomí či nevědomí. Pro Leanne „tato složka mysli má spíše intuitivní než rozumovou povahu, je sídlem tvůrčí představivosti, paměti a darů Ducha svatého. Úzce souvisí s vírou ve smyslu vztahu.“¹⁶⁴

Podle Raniera Duch svatý působí na duši principem poznání a lásky. Vychází z pohledu tří sfér, které tvoří globální pohled na člověka: Mysl, srdce a tělo neboli inteligence, vůle a tělesnost. Proto Duch „osvětluje intelekt“, „je původcem citu“. Mysl osvětluje svojí pravdou, srdci dává lásku a tělu zdraví. To je podle něj biblická trojice, která má své zastoupení také v klasické řecké zbožnosti nazývaná

---

¹⁶⁰ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 69

¹⁶¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 50

¹⁶² Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 81

¹⁶³ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 11

¹⁶⁴ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 107

„apollonská“ a „dionýsovská“. První klade důraz na racionální moment v Bohu, druhá na iracionální či nadracionální prvek.¹⁶⁵ Duch působí v těchto složkách tímto způsobem: „Vzhledem k tomu, že je nejvyšší pravdou, vychází z něj zář inteligence oživované vírou, která osvětluje poznávací schopnosti člověka; jakožto z nejvyšší lásky z něj pramení láska k svaté náklonnosti, která napravuje vůli; jakožto z nejvyšší moci z něj pramení síla neochvějně vytrvalosti, která posiluje jednání.“¹⁶⁶

Člověk byl stvořen k Božímu obrazu, aby měl blízký vztah s Bohem založený na lásce. Podle Leanne je Bůh láska a proto Boha poznáváme skrze lásku, jeho lásku k nám a spojujeme se s ním tím, že jeho lásku opětuje. Podle Raniera je náš vztah s Bohem založen na lásce, proto jsme přitahováni tím, koho milujeme a stáváme se jeho součástí. Pro Leanne se nám Boží láska dala poznat v podobě Inkarnace. Ježíš se do nás inkarnuje, poznáváme ho vírou v jeho lásku. „Když církev přijala aristotelovskou epistemologii a zapracovala ji do své teologie, judeo - křesťanské pojetí srdce či hlubokého nitra (nevědomí a způsobů, jimiž nevědomí ví) se prostě vytratilo ze zorného úhlu.“¹⁶⁷ Pravá realita nás přesahuje, a proto k jejímu poznávání si nevystačíme pouze s poznatky získanými smysly a rozumem, tedy poznání náležející k vědomí. K uchopení pravé skutečnosti je zapotřebí Platónův třetí způsob poznávání, „který zahrnoval způsoby božské inspirace u básníka a u proroka, sen a vidění, a – což je nejdůležitější – cestu lásky. To jsou samozřejmě způsoby „nevědomé“: obraz, metafora, symbol, mýtus a (v případě lásky) Inkarnace – ten způsob, v němž se mýtus a fakta spojují.“¹⁶⁸ Víra je tedy způsob poznání, kterého se účastní naše nejvnitřnější místo, naše nitro, tedy srdce, které vstoupilo do důvěrného a láskyplného vztahu s Kristem, jehož důsledkem je znovustvoření. Kristus je inkarnován do lidského nitra, které je znovustvořeno či obnoveno ve všech složkách osobnosti. Kristus jako pravá Skutečnost či Bytí nás přivádí ke skutečné existenci, činí z nás skutečnou osobnost.

---

¹⁶⁵ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 233

¹⁶⁶ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 250

¹⁶⁷ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 108

¹⁶⁸ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 107

Pro Raniera je Duch stvořitelem našeho nitra a vzýváním Ducha jsme obnoveni. Duch je ten, který přichází od Kristova kříže a jeho úkolem je změnit chaos zla a hříchu, který se nachází v lidském srdci v ozdobu světa. V našem nitru se nachází chaos: „Náš chaos spočívá v temnotě našeho nitra: v temnotě tužeb, plánů, předsevzetí, protikladných lítostí a jejich vzájemném boji.“¹⁶⁹ Naše nevědomí je stopou prvotního chaosu, je to něco, co musí dojít naplnění, z beztvareho se musí stát zformované.¹⁷⁰ V našem nevědomí se „bouří temné síly, protikladné podněty, zahnidžují úzkosti a neurózy...“¹⁷¹ Vzývání Ducha jako stvořitele nad našimi životy znamená postavit se před něj jako „tvor“, vrátit Bohu svou svobodu, aby se mnou učinil, co chce. Vzdát se všech podmínek a být ochotný ke všemu. Raniero říká: „vracíš se ve víře do okamžiku, kdy nad tebou Bůh měl veškerou moc a byl jsi jen myšlenkou jeho srdce“, takže s tebou mohl činit, co chtěl, aniž by porušil tvou svobodu.“¹⁷²

Podle Lewise je nutná spolupráce obou „tzv. vědomí“, rozumu a srdce, které však sami o sobě nemohou dojít poznání Skutečnosti, potřebují být naplněny Duchem svatým. Aby mohli správně fungovat, spolupracovat, musí být obnoveny Duchem a dojít sjednocení v jedno myšlení, avšak ne potřít rozdíly. Pouze při porozumění těmto dvěma vědomím můžeme rozumět „rozvoji a integraci celého člověka v jeho vztahu k Bohu, druhým lidem i k tomu, co je v jeho nitru.“¹⁷³

2.3.3 Trhlina v lidském srdci

Podle Leanne je v Písmu je „srdce“ orgánem myšlení. Nezná tuto roztržku mysli, v které křesťanstvo uvažuje v dnešní době, tedy poznávání rozumem a srdcem; diskursivní rozum a intuitivní, citové, symbolické poznávání. „Poznání srdcem souvisí s vírou a s láskou, s modlitbou, uctíváním, se svátostmi a

---

¹⁶⁹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 38

¹⁷⁰ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 40

¹⁷¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 40

¹⁷² Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 35

¹⁷³ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 108

s pokáním.¹⁷⁴ Tato trhlina stojí za zdůrazněním racionálního poznávání nad intuitivním, citovým poznáváním, i jeho popíráním.

Leanne roztržku hlavy a srdce přisuzuje přijetí pohanského myšlení právě v době, kdy církev ztratila smysl pro inkarnaci. Církev přestala „praktikovat Přítomnost Krista s námi a v nás“, přestala být christocentrická a začala být theocentrická. Bůh byl vzdálený a abstraktní, inkarnační realita - osobní obecenství s Bohem pozbyla důležitosti a tato mezera byla vyplněna pohanským poznáváním stavícím výhradně na racionálním, vzdělaným myšlení, kdežto víra byla pro nevzdělané, prostý lid, kterou se nelze dobrat pravé skutečnosti. Víra nebyla v pohanském světě důležitá, protože „víra se objevuje pouze s osobním Bohem“¹⁷⁵, o kterém bylo možno mluvit až s příchodem křesťanství. Víra, důvěra v abstrakci není možná.

Písmo vidí člověka celistvě s jedním myšlením, „srdce je místem lidského ducha, z něž vycházejí emoce, myšlení, motivace, odvaha i jednání, „studnice života“.“¹⁷⁶ Srdcem označuje místo, kde se setkává člověk s Bohem. Je potřeba obě složky spojit, rozlišovat, ale ne rozdělovat. Písmo mluví o „očištění srdce“, je tedy jedno srdce se dvěma schopnostmi, smýšlením. Charakter určuje čistotu srdce, čistým srdcem vidíme Boha a jeho smýšlení je z Ducha. Smýšlení z těla je opakem života z Ducha, tedy ve svévoli.

2.3.4 Supranaturalismus

Ježíš naslouchal Otci a spolupracoval s Duchem svatým. Nasloucháním hledal Boží vůli a poslouchal ho. Podstatou našeho života je proto naslouchat Ježíši a poslouchat ho. „Kristus poslouchal Otce a spoléhaje na Ducha svatého učil a uzdravoval mocí Ducha.“¹⁷⁷ Jsme povolání, abychom i my spolupracovali s Duchem svatým, nechali se jím použít k učení a uzdravování. Podmínkou je však nechat Ducha, aby v nás činil Kristovu vůli. To se děje pouze za předpokladu

---

¹⁷⁴ Tamtéž, s. 117

¹⁷⁵ Tamtéž, s. 119

¹⁷⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 120

¹⁷⁷ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 119

smrti našeho „starého člověka“, tehdy spolupracujeme s Duchem svatým a stáváme se „potrubím“ pro Boží působení a lásku k lidem a přinášíme svobodu duším. I pro Raniera je tato myšlenka významná. V Kristu jsme pomazáni stát v jeho autoritě krále, proroka a kněze, tento titul dostáváme při křtu. Jsme zmocněni, stejně jako Ježíš, pro boj se satanem, k hlásání evangelia a k obětování sebe sama Bohu svými modlitbami i svým životem.¹⁷⁸ Podmínkou je být naplněn Duchem, protože „Duch svatý je samo naše společenství s Kristem.“¹⁷⁹

Cílem Ducha je, pro Leanne, „nové stvoření“, dosažení celistvosti. Celistvosti dosahujeme na dvou úrovních, za prvé s Absolutnem a tím i v sobě samém. Ta první celistvost je podmínkou druhé celistvosti. Spojení s Absolutnem znamená „pochopit a zároveň z vlastní zkušenosti poznat přítomnost Ducha svatého.“¹⁸⁰ Poznání tohoto nadpřirozena v našem životě nám vrací naši konkrétnost a pravé poznání Skutečnosti. Poznat Boha znamená „být prostoupen jeho Duchem“,¹⁸¹ být jeho příbytkem což znamená spojení tvora s jeho Stvořitelem. „Když křesťan přestane správně rozumět tomu, jak v člověku působí Duch svatý, žije stejně jako materialista pouze psychologickou úrovní své bytosti. Ztratí vnímavost pro inkarnační realitu. Jeho mysl, zformovaná bez aktivního podílu na Duchu svatém, produkuje racionalismus, který není schopen přijmout duchovní moudrost.“¹⁸² I Raniero vidí Ducha jako „to nejkonkrétnější, co existuje, neboť je to zkušenostní přítomnost Boha mezi lidmi a v dějinách.“¹⁸³

2.3.5 Vzhlížet ke Kristu

Pro Leanninu službu a také pro uzdravení lidské duše je nejdůležitější uvedení výzvy Ježíše Krista do praxe: „Toto je skutek, který žádá Bůh: abyste věřili v toho, koho on poslal.“ Vírou svým srdcem hledíme na Krista. Svoji mysl

---

¹⁷⁸ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 29

¹⁷⁹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 14

¹⁸⁰ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 12

¹⁸¹ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 11

¹⁸² Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 36

¹⁸³ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 18

upínáme k němu a očekáváme, že bude jednat. Naše modlitby budou modlitby *naslouchající*, kdy věříme a očekáváme na Boží slovo. Nespoléháme na sebe, že svým jednáním, či rozumností danou situaci vyřešíme, ale na to, že „je s námi někdo Jiný a ten jedná – pokud se pečlivě a vytrvale věnujeme onomu jedinému skutku, který od nás Otec žádá, totiž víře „v toho, kterého poslal“.¹⁸⁴ Tento postoj je základem praktikování Boží přítomnosti, který je nejdůležitější jak pro službu druhým, tak pro osobní život víry.

Hledět na Kristovu smrt za nás je pro Raniera tím nejdůležitějším: „Ale nejdůležitější není mít před očima svou vlastní smrt, nýbrž smrt Kristovu, ne lebku, nýbrž Ukřižovaného. Míra sjednocení s ním bude mírou naší bezpečnosti před smrtí. Musíme si počínat tak, abychom Inuli k Ježíši Kristu silněji než k věcem, k úřadu, k milým osobám, ke všemu, aby nás nic nemohlo zdržovat, až nadejde chvíle, kdy budeme muset odejít.“¹⁸⁵

2.3.6 Izolace jako nemoc

Praktikování Boží přítomnosti znamená mít s Bohem blízký vztah, v kterém se nacházíme na místě jeho Syna a kde Otec a Syn jsou spojeni láskou. „Musíme se rozhodnout pro jednotu a obecenství s Bohem ...“¹⁸⁶ Tomuto rozhodnutí však předchází hluboké uvědomění vlastní izolovanosti od Boha, které je následkem rozhodnutí Adama a Evy k oddělenosti, vedoucí k tomu, že se všichni lidé rodí do stavu *izolace* na různých úrovních našeho bytí. Jsme zranění a izolovaní jak ve svých vnějších vztazích, tak vztazích v našem nitru. Základní rozdělení je rozdělení mezi námi a Bohem. „Z tohoto rozdělení plyne rozdělení mezi námi a druhými lidmi, mezi naším já a přírodou, mezi naším já a naší „hlubinou srdce“.“¹⁸⁷ První zmíněné má za následek poslední zmíněné, v jeho „dvou myslích či vědomích tedy rozumu a srdce,¹⁸⁸ jehož následkem je ztráta celosti našich

---

¹⁸⁴ Tamtéž, s. 11

¹⁸⁵ Cantalamessa, Raniero: *Ukřižovaný Kristus*, s. 14

¹⁸⁶ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 23

¹⁸⁷ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 22

¹⁸⁸ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 108

osobností nebo se (parafrází Lewise) stáváme vodním povlakem na hladině moře či průčelím chrámu, za kterým se nacházejí rozlehlé prostory.¹⁸⁹

Srdce je místo setkávání Boha s námi, místo, které reaguje na Boží lásku a opětovává ji. Je to místo emocí, intuitivních a imaginativních schopností, které zprostředkovávají zkušenostní poznání Boha. Úzce souvisí s vírou ve smyslu vztahu. „Je-li překonáno poslední zmíněné rozdělení, dostává se náš rozum do souladu s naším srdcem - jinými slovy, dostávají se do souladu naše kognitivní a intuitivní schopnosti i způsoby poznávání.“¹⁹⁰ Lewis je nazývá „dvě vědomí či mysli“, které je třeba naplnit Duchem, aby mohli správně fungovat, spolupracovat a být ve spojení se Skutečností.

Ježíš jako náš vzor nám ukázal, že podmínkou, aby byl Božím člověkem, scelenou osobností, která se líbí Bohu, což znamená mít plnost lidství k Božímu obrazu, je nutné chodit v plnosti Ducha, kterou získal poté, co odolal všem satanových pokušením a jeho jediná touha bylo žít podle Boží vůle. Ukázal nám, že získáváme plnost lidství, to znamená, stáváme se a zrajeme ve skutečné osobnosti tehdy, když jsme naplněni Duchem. Být naplněn Duchem znamená hluboce litovat svého stavu oddělenosti, života bez Boha a rozhodnout se pro jednotu a obecnství s Bohem. Raniero mluví o vnitřním chaosu, který „spočívá v temnotě našeho nitra: v temnotě tužeb, plánů, předsevzetí, protikladných lítostí a jejich vzájemném boji.“¹⁹¹ Boží duch stále působí a proměňuje chaos v kosmos, vírou v Ducha stvořitele. Stejně jako Ježíš usilujeme o život v Boží přítomnosti, hledáme-li Boží vůli, tehdy zažíváme plnost Ducha. Je nutné přijmout Ježíšovu identitu. Ježíšova tvář a všechno co dělal, byla nasměrována k Otci. Dělal pouze to, co od něj očekával Otec, proto chodil do jeho přítomnosti a naslouchal mu. Naše srdce se rodí tehdy, když hledáme svoji identitu v Bohu. Poslání našeho srdce je stejné, jako je poslání Ježíšovo. „Měl-li se Ježíš stát osobou, jakou si Bůh přál, musel naslouchat Otci a poslouchat ho.“¹⁹² Raniero vidí Ježíšovu identitu v

---

¹⁸⁹ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 112

¹⁹⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 22

¹⁹¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 38

¹⁹² Bodishbaughová, Signa: *Putování za celistvostí v Kristu*, s. 110

poslušnosti Duchu.¹⁹³ Podobně i my máme naslouchat Otcí a poslouchat ho, máme-li v něm nalézt svou skutečnou identitu. Naším posláním není něco pro Ježíše dělat, ale být zformováni k jeho obrazu. Máme dovolit, aby se v nás utvořil jeho charakter. Na základě takového „bytí“ můžeme konat veliké činy. Nejprve je však nutné, mít pokoj v našem nitru, který dosahujeme přijetím našeho skutečného já, které Bůh zamýšlel.¹⁹⁴ Tato jednota s Bohem nás staví do duchovní autority, v které můžeme říkat: „Království (Boží přítomnost, která zachraňuje, tj. která vede ke znovuzrození a uzdravení) je blízko.“¹⁹⁵

2.3.7 Kříž jako lék

Kříž je zdroj uzdravovatelské moci, která k nám proudí od Boha. Vírou v Kristův kříž umíráme spolu s ním své staré hříšné přirozenosti, která je odloučena od Boha, a jsme ospravedlňováni jeho bezhříšností. „Proto nás Bůh zachraňuje vírou v ukřižovaného Krista.“¹⁹⁶ Vzhlížíme-li ke kříži, uzdravující moc se uvolňuje do našeho života. Leanne vede každého člověka, který k ní přichází o pomoc, k tomu, aby nejprve upřel svůj zrak na Krista a aby vzhledem k němu rozpoznal svůj postoj. Nás postoj ke Kristovu kříži, podle Raniera, je pro nás určující, protože Duch přichází od Kristova kříže a jak bereme vážně Krista, žijeme skutečně v Duchu.¹⁹⁷

Apoštol Pavel káže Krista ukřižovaného, jenž je Boží moc a moudrost. A právě kázání Krista narozeného s panny a přibitého na kříž je pro Leanne a její službu tím nejdůležitějším. Pokud zvěstujeme ukřižovaného Krista, „otevřou se stavidla a Boží moudrost a zachraňující, uzdravující moc se uvolňuje do života všech, kdo k němu vzhlížejí.“¹⁹⁸ Pro Raniera je Kristův kříž místem, odkud vychází „nový život“, je jejím plodem. Smrt starého člověka, „umrtvování těla“

---

¹⁹³ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 307

¹⁹⁴ Bodishbaughová, Signa: *Putování za celistvostí v Kristu*, s. 110

¹⁹⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 23

¹⁹⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 25

¹⁹⁷ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 38

¹⁹⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 24

není cílem, „nýbrž vždy slouží k přechodu k tomuto „novému životu“: „, v míře, v jaké sdílíme Kristovu smrt, požíváme i její plody.“¹⁹⁹

Kristu byla „dána veškerá moc na nebi a na zemi“, protože podstoupil „smrt, a to smrt na kříži“. Proto veškerá lidská moudrost, dobré skutky a bádání jsou k ničemu, pokud v Kristu nemáme zdroj svého života. „Skutečná duchovní moc a autorita pocházejí z Kristova kříže, z vykoupení, které si našlo člověka. Když si nás vykoupení najde, je to vždy skrze naši naslouchající poslušnost lásce Otcově.“²⁰⁰ Díky tomu, že Leanne vzala vážně výzvu apoštola Pavla, zažila ve své poradenské praxi množství duchovních a psychologických uzdravení, které nastaly, když vyzvala, aby se věřící zahleděl očima svého srdce na Ježíše na kříži: „Když hledí na toho, který „vynesl na svém vlastním těle na dřevo“ hřích, temnotu a bolest, jež ho zabíjejí, je schopen vydat umírajícímu Kristu svou vlastní smrt, která je v jeho údech.“²⁰¹ Vírou v něho zaujímáme, na kříži, své místo ve smrti Kristově. Tam s ním umíráme svým hříchům a hříchům tohoto světa a rovněž povstáváme. A zde je důležitý bod pro Leanninu teologii, zde umíráme své staré hříšné přirozenosti a přijímáme Kristovu přirozenost, nové ospravedlněné „já“, které se již nenachází v *izolaci*, nýbrž je uvedeno do tance vztahů, jak v sobě samém, tak s jinými bytostmi. Je to zrod nového člověka, nového stvoření s Kristovou přirozeností.

Raniero je si jist tím, že ve věřících koluje život Nejsvětější Trojice, který není příznakem nýbrž skutečností. „Kristova smrt a jeho vzkříšení jsou příležitostí, kdy je zničena „hříšná přirozenost“.²⁰² Proto můžeme směle věřit v uzdravení jak nás, tak druhých lidí. Chambers realitu kříže pro náš život výstižně popsal: „Zopakujte si znovu, čemu vlastně věříte, pak se zbavte všeho, čeho jen můžete a vraťte se k pevnému základu, kterým je Kristův kříž. Ve vnější historii kříže je cosi nekonečného: z biblického hlediska je kříž důležitější než všechny světové říše. Pokud se ve svém kázání přestaneme věnovat tragédii Boha na kříži, je naše zvěstování k ničemu. Nepředává člověku Boží energii. Může být zajímavé, nemá

---

¹⁹⁹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 48

²⁰⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 25

²⁰¹ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 24

²⁰² Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 48

však žádnou moc.²⁰³ Naším souhlasem s Božím rozsudkem nad hříchem, který Bůh vynesl na Kristově kříži, jsme vykoupeni. To znamená, že Ježíš Kristus může do nás vložit svoji dědičnou přirozenost. Jsme vysvobozeni z dědičného hříchu a přijímáme dědictví čisté a bez poskvrny - Ducha svatého.²⁰⁴

2.3.8 Nový život v Kristu – nalezení vyššího „já“

Uzdravení je vlastně sjednocení s Bohem, které začíná při obrácení ke Kristu. Tehdy „žijeme Bohu“ skrze Ježíše Krista a těžiště našeho života je v Kristu. Jde o to, tento nový život přijmout. Žije-li v nás Kristus, pak jeho život v nás musíme přijmout, musíme přijmout sami sebe, přijmout naše vykoupené „já“. Pokud pochybujeme o svém novém životě, vracíme se ke starému já, s jeho hlasy, které nás vzdalují od Boha, bližních a od nás samých. Sebepřijetí v Kristu musíme posilovat praktikováním Boží přítomnosti, nepřijetí života v Kristu je praktikování starého „já“. Kristus je do nás inkarnován a my se s ním sjednocujeme, pokud je pro nás vším. Ve sjednocení s Kristem není tělo pouze nádobou na Ducha svatého, nýbrž je „vtahováno vzhůru do Boha.“²⁰⁵

Raniero vidí Ducha jako Kristova Ducha, který přebývá v nás, my jsme jeho příbytkem a přijímáme Kristovu identitu, voláme k Bohu: „Já jsem tvůj Ježíš.“ Při sjednocení s Kristem se nejedná o splynutí, při kterém jsou setřeny rozdíly, takže je pouze Bůh, ale vzniká intimní vztah dvou rozdílných bytostí. Bůh stvořil tvory odlišné než je on sám, aby s nimi mohl žít ve společenství a vzájemné lásce. Jeho přítomnost v nich prohlubuje tuto jinakost a jedinečnost každého člověka. „Jedinečnost každého člověka je ještě prohloubena, ba oslavena v transpozici, která je vykoupením jeho padlé přirozenosti a za svůj konečný cíl si klade „vykoupení těla našeho““.²⁰⁶ Tím, že nežijeme už my, ale žije v nás Kristus, podle slov apoštola Pavla, naše osobnost je nově stvořena do podoby, kterou jí Bůh

---

²⁰³ Chambers, O.: *To nejlepší pro jeho slávu*, 25. listopad.

²⁰⁴ Chambers, O.: *To nejlepší pro jeho slávu*, 6. října.

²⁰⁵ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 20

²⁰⁶ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 21

vtiskl svým stvořením. Duch svatý zde vystupuje jako Stvořitel a pouze v něm může člověk zakoušet pravou skutečnost Boha, sebe sama a svých bližních.

Základem k uzdravení pro Leanne Payneovou je to, co apoštol Pavel nazývá „vnitřním člověkem“. Je to místo setkání Boha s člověkem, střed, v kterém je zakotven a z kterého vychází. V Boží přítomnosti odhaluje své skutečné „já“, Bůh posílá svého Ducha do našeho ducha a v našem nitru je formován Kristus. Apoštol Pavel se modlí za upevnění a posílení „vnitřního člověka“ Duchem.

2.3.9 Duch Stvořitel

Božím slovem byli stvořeny světy, Bůh řekl a stalo se, proto i naše osobnosti a naše duše se „stávají“ v Boží přítomnosti. Stáváme se takovými, jací jsme byli původně stvořeni. Důležitým procesem je toto „stávání se“ díky Duchu svatému, který přebývá v křesťanově nevnitřnější bytosti. Tímto spojením jsou stvoření spojena se svým Stvořitelem absolutně. Leanne Payneová v tomto bodě navazuje na Lewisovu myšlenku „transpozice“ což je „moc vyššího sestoupit a být inkarnováno v nižším.“²⁰⁷ Můžeme znát Boha prostřednictvím přebývání Krista v nás a nás v Kristu podle slova apoštola Pavla: „...nežiji už já, ale žije ve mně Kristus.“ Duch Boží je ta jediná skutečná hmota a naše prázdné a nehmotné existence je potřeba naplnit Božím Duchem, aby žili skutečné životy.

Skutečný život začíná při poznání, že lze dojít poznání nadpřirozena, že se může Bůh dát člověku poznat a dávat mu zakoušet svoji přítomnost. V naší přirozenosti je udržovat si od Boha odstup, přirozenější je pro nás o něm diskutovat a zkoumat ho z čisté zvědavosti, ale přiblížit se Bohu vyžaduje odvahu přiblížit si jej našemu vnímání, chápání a našemu lidskému myšlení, zemřít své staré hříšné přirozenosti a přijmout Boží přirozenost. Vyhýbáme se jednoduché skutečnosti, že nás Bůh zve do přímého vztahu s ním a místo toho přijímáme náhražky v teologické abstrakci a ve vědeckém zkoumání nadpřirozena ve snaze vyhnout se antropomorfním představám Boha. Vysvobození nastává, když

---

²⁰⁷ Payneová, Leanne: *Skutečný a Přítomný*, s. 13

přijmeme fakt, že se nám Bůh dává poznat zprostředkovaně Vtělením. Vtělení zachycuje duchovní skutečnost v hmotné podobě. Bůh se „činí zjevným v hmotném světě a jeho prostřednictvím. Vtělení ovšem bylo a je nejúžasnejším a nejúplnějším příkladem zprostředkované reality. Od té doby, co Kristus vystoupil v těle na nebesa, poznává člověk nejvyšší a konečnou skutečnost ve spojení s ním díky osobě Ducha svatého.“²⁰⁸ Z vlastní zkušenosti porozumět Duchu svatému znamená poznat konečnou realitu, poznat Ducha znamená sjednotit se s ním – „tím, že mezi Bohem a člověkem vznikne osobní vztah“, který začíná setkáním s Bohem a rozvíjí se ke sjednocení a společenství s Bohem.²⁰⁹ Raniero nazývá tento vztah, mezi duší a Duchem svatým, intimním. „...intimní vztah s Bohem znamená Boha v nás a nás v Bohu, a to vše díky přítomnosti Ducha svatého.“²¹⁰ Nejdůležitější není něco pochopit nebo vysvětlit, ale „mít s ním zkušenost. Totéž platí o Duchu stvořiteli.“²¹¹

Neschopnost vnímat „Neviditelnou skutečnost“ je podle Payneové základní překážkou k „praktikování Přítomnosti“ tedy životu v Boží přítomnosti. Jsou dvě špatné cesty k prožívání Boha, jedna je založena na emocionálních prožitcích, tedy smyslových, a druhá nepočítá s žádnými prožitky. Ta první může být zavádějící, nestaví na reálné Boží přítomnosti, ale na subjektivní realitě vedoucí k introspekci, zahledíme se sami do sebe místo na Boha, nepraktikujeme Boží přítomnost ale svoji. Ta druhá nepoužívá, nerozumí jak používat srdce, intuitivní a imaginativní schopnost. Leanne nepovažuje emocionální prožitek Boha za negativní, nýbrž mu nepřisuzuje důležitější funkci v budování vztahu s Bohem. To, na čem by měla být přítomnost Boha v životě člověka založena a spatřena je: víra. Víra nám umožní vidět Boha v našich životech podle slov apoštola Pavla: „hledět k neviditelnému“. Ve víře začínáme vidět očima svého srdce. K tomuto uzdravení srdce však předchází proces, kdy uvádíme celý náš život pod vládu Krista, což se děje nejprve na úrovni naší vůle a mysli. Náš život se skládá z množství minut, od rána do večera, ve dne a v noci, z množství činností a zájmů.

---

²⁰⁸ Payneová, Leanne: *Skutečný a Přítomný*, s. 16

²⁰⁹ Payneová, Leanne: *Skutečný a Přítomný*, s. 19

²¹⁰ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 20

²¹¹ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 35

Nejde o to dát Bohu svoji práci, školu nebo své vztahy, v první řadě jde o to, odevzdat Bohu sebe sama, svůj vnitřní svět, který se sestává z našich myšlenek a vůle. Raniero považuje vzývání Ducha každý den za základ budování vztahu s Bohem. Vzýváním Ducha jako stvořitele v našich životech otevíráme svůj mikrokosmos, svůj život jeho vlivu. Naše mysl a naše nevědomí musí být Duchem osvícena a proměněna každý den: „Někdy vstáváme s pocitem, že musíme znovu začít od samého začátku, jako bychom byli nevěřící lidé, kteří Boha nikdy nepoznali, nevědí, co je víra, naděje a láska. Proto je tedy důležité zahajovat nový den s Duchem svatým, aby náš noční chaos proměnil ve světlo víry, naděje a lásky.“²¹²

Bůh slibuje, že bude s námi „po všechny dny až do skonání tohoto věku“, proto svojí poslušností máme tento slib uchopit a postavit se na něj, ať Boží přítomnost zažíváme nebo ne a začneme Bohu věnovat oblast svým myšlenek. Tím se Bůh, podle Lewise, spojuje s částí našich bytostí, ve které nacházíme pevný bod. Musíme vůlí naši mysl nasměrovat na Boha, aby byl centrem našich každodenních myšlenek: „Praktikovat Přítomnost jednoduše znamená ukázněně si v mysli připomínat, že Bůh je s námi. Když v tom jsme důslední, děje se zázrak: vidíme skrze víru.“²¹³ Rozpoznání, že je nám Bůh přítomen je postaveno na víře, proto i kdyby toto rozpoznání na čas umlklo, uchopujeme Boží přítomnost vírou. Vírou rozpoznáváme „Skutečnost inkarnace“, tedy Boží přítomnost „u nás a v nás“²¹⁴.

2.4 Vědomí sebe versus vědomí Boha

2.4.1 Ohnutý postoj

Dalším důležitým momentem k uzdravení našeho nitra je podle Payneové vyvedení z naší „ohnutosti“ ke stvoření. Bůh nás vyvádí s naší samoty, kterou

---

²¹² Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 40

²¹³ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 14

²¹⁴ Tamtéž, s. 18

jsme zdědili po našich prvních rodičích Pádem. Před Pádem zaujímal člověk vertikální postoj k Bohu, hleděl svojí tvář k Bohu, naslouchal mu a promlouval k němu. „V tomto postoji neustále od Boha přijímal svou skutečnou identitu.“²¹⁵ Vertikální postoj může být nahrazen chybným horizontálním postojem. To, že jsme se stali křesťany, ještě neznamená, že se nenacházíme v tomto stavu „ohnutosti“. Zjistíme to podle toho, v čem člověk hledá svojí identitu. „Jaké osoby či jaké věci (peněz, postavení, akademického titulu, zásluh, sexuální zdatnosti, služby atd.) se ptá: „Řekni mi, kdo jsem!“ Pak víme, co je modlou tohoto člověka.“²¹⁶

Takový člověk se nachází ohnutý ke stvoření, jeho obličej nesměruje ke Kristu, takže jeho oči nevidí Krista a neslyší jeho slovo. Klaní se něčemu jinému než Kristu a proto je otevřen pro naslouchání jiným cizím hlasům, které nepocházejí od Boha. Raniero definuje podle Augustina hlavní lidský hřích. Je jím opuštění Boha a obrat k sobě samému. Napřímený člověk směřující vzhůru k Bohu se obrátí, „ohne“ dolů, k sobě samému a stává se „zvráceným“.²¹⁷ Adam a Eva pozvedali svou tvář k Bohu, zaujíмали vertikální postoj a přijímali od něj radost, sílu, samo své bytí. Jakmile přestali zaměřovat „každou stránku svého bytí na Stvořitele, ztratili svou neporušenost a onemocněli na duchu, který tvoří nejvlastnější „já“ člověka; na duši, která představuje mysl, vůli a emoce; na těle a ve všech vztazích.“²¹⁸ Ve vertikálním postoji jsme schopni slyšet Boží slovo. Slyšet a schopnost mluvit je to, co nás předurčuje jako Boží obrazy ke komunikaci s Bohem. Bůh stvořil světy svým slovem, jeho slovo je zdroj našeho života, proto je tak důležité slyšet pouze Boží slovo pro náš život. Pouze s pohledem upřeným na Krista můžeme slyšet Boží slovo. „V Boží přítomnosti předstupujeme před toho, jehož slovem byly stvořeny světy. A on má zalíbení v tvoření nových světů bytí přímo v našich duších. Při tomto tvoření potvrzuje ty části naší bytosti, které

---

²¹⁵ Tamtéž, s. 40

²¹⁶ Tamtéž, s. 40

²¹⁷ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 239

²¹⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 40

se z nějakého důvodu dosud neprojevíly a nestaly se požehnáním pro naše rodiny a další pozemské vztahy.²¹⁹

Lidé opustili Boha a jejich vědomí Boha vystřídalo nevědomí Boha. Odcizení od Boha je zlo, které z psychologického hlediska znamená odcizení od sebe sama. Proto počátek uzdravení spatřuje Leanne Payneová ve smíření, které přinesl Ježíš Kristus svojí smrtí na kříži. Své životy žijeme bez vědomí Boží přítomnosti, které nutně vystřídalo vědomí sebe sama. Lidské „já“ není schopné žít bez Boha a proto se nachází ve stavu „...neúplnosti, padlé já se obrací dovnitř. Je narcistické. Je spjato s falešnými pocity a postoji, jež jsou důsledkem naslouchání hlasům vycházejícím z vlastního izolovaného nitra a hlasům padlého světa.“²²⁰

Padlý člověk svoji identitu hledá ve stvoření. Pokud bude neustále hledat svoji identitu ve stvoření, nachází se vůči ní v otroctví, jeho páteř není napřímená, ale ohnutá, nachází se v pozici modloslužby, a proto není napojen na životadárný zdroj. Východiskem z této situace je zřeknutí se tohoto postoje „ohnutosti“ ke stvoření, opuštění tohoto postoje a napřímení ke Kristu. Duše toužící po uzdravení s pohledem upřeným na Krista nachází uzdravení, scelení i svou skutečnou identitu. „V tomto stavu máme ruce vztažené k Otci. Naše dlaně jsou otevřené, připravené přijímat vše dobré - tedy to, co skutečně „je“ a co nás přivádí k plnosti jak duševně, tak psychicky i tělesně. Osobnost, identita, samo bytí přichází od Boha, když máme ruce a srdce otevřené k přijímání. Stačí pouze poprosit! Soustředíme se na Boha a vylézáme ven z pekla svého vlastního „já“ a soustředění se na sebe. Nasloucháme slovům, která promlouvá Bůh, a jsme osvobozováni od slov, která vyvěrají z našich neuzdravených srdcí, z neuzdravených srdcí našich bližních nebo která přicházejí od sil temnoty - od těch, kdo nás obviňují a kdo se nás snaží zlákat k oddělenosti a ke smrti. Nasloucháme-li slovům, která přicházejí od Boha, stáváme se takovými, jací jsme původně byli stvořeni.“²²¹

---

²¹⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 41

²²⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 44

²²¹ Tamtéž, s. 40

Raniero nejprve definuje kořen této ohnutosti. Je jím porušení lásky neboli oblast vůle. Obracíme svůj pohled k sobě a upadáme do sebelásky, která miluje jen sebe. Duch svatý nám umožňuje opustit sebelásku a začít milovat Boha a bližního. Nastává „narovnání“ vykoupeného člověka. „Duch svatý vlévá člověku do srdce lásku neboli novou schopnost milovat Boha a bratry, osvobozuje lásku od egoismu; neukládá jen povinnost konat Boží vůli, ale vštěpuje i zalíbení v jejím vykonávání, díky němuž člověk začíná dělat věci přikazované Bohem s radostí, neboť se cítí Bohem milován.“²²² Znamená to vykořenit se ze sebe a zakořenit se v Bohu.

2.4.2 Ohnutost vs. zakotvení

Tato ohnutost, otroctví ve vztahu ke stvoření může být skrytá, zamaskovaná za náboženské masky, které jsou ve skutečnosti náhražky za skutečný vztah s Bohem. „Je-li Bůh zakotven v nás a jsme-li my zakotveni v Bohu, máme ve svém nitru domov. Je to naše skutečné já, naše zakotvení, z nějž můžeme žít. Nelze však současně žít z tohoto zakotvení a modlářsky se ohýbat ke stvoření.“²²³ Raniero vidí v přítomnosti Ducha svatého v člověku zážitek intimity, po kterém člověk touží a tuto intimitu s Bohem (absolutní) hledá v každém autentickém lidském zážitku intimity, včetně manželské. Může být ve stavu ohnutosti ke stvoření, protože v lidských vztazích hledá „onen střed bytí, styčný bod, místo odpočinku, o němž ví, že není nad něj hlubšího a šťastnějšího.“²²⁴

Podle Leanne je ohnutost často skryta za emocionální závislostí a vyžaduje duchovní i psychické uzdravení. I mírnější forma této závislosti brání v dosažení úplného zdraví a může být skrytá za kulturními, sociálními či náboženskými zvyklostmi. Raniero rozpoznává také postoj ohnutosti, který je hříšný. Jedná se o zatvrzelý postoj srdce, tedy skrytou bezbožnost a modlářství. Z nechuti činit pokání stavíme do středu zájmu stvoření místo Stvořitele. Místo Bohu se naše

---

²²² Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 240

²²³ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 43

²²⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 20

srdce klaní majetku, rodině, dítěti nebo vlastnímu „já“, což je kořenem vši další modloslužby. Stavíme se na první místo ve vesmíru a vše ostatní obětujeme svému vlastnímu „já“. „Podstatou zůstává bezbožnost, neoslavování Boha, nýbrž vždy jen sebe sama, a to, že dobro i zlo a naši službu Bohu – i samotného Boha! – využíváme k vlastnímu prospěchu a k dosažení vlastních cílů.“²²⁵

Ohnutý postoj ke stvoření je modlářství, jehož následky mohou být katastrofální jak pro vnitřní život člověka, tak v jeho vztazích. Podle Leanne je nejčastější ale nejméně nápadnou formou takového stavu emocionální závislost mezi mužem a ženou. Leanne ve své praxi zjistila, že „tyto jemné a těžko rozpoznatelné projevy modlářství nezřídka souvisejí s nenaplněnou potřebou potvrzení naší identity coby mužů a žen.“²²⁶ Přijímáme-li Kristovu identitu, je nasměrována pouze k Bohu. Znaky Kristovi identity jsou: přicházení do Boží přítomnosti, naslouchání Bohu a poslouchat ho. To je spasení. Leanne Payneová trvá na tom, že nic nesmí zaujmout Kristovo místo v životě člověka. Ježíš je jediný Pán, Vítěz nad smrtí, hříchem a temnými silami, on jediný je Spasitel a proto jeho jediného má člověk poslouchat. Jak už jsme si řekli výše, spojení s Bohem dosahujeme v upřeném pohledu na Krista skrze víru. Proto pro muže a ženu je poslušnost samotnému Kristu jediným závazkem pramenícím ze „zákona milosti.“ Kristus setřel rozdíly a stvořil nového člověka, jehož nová identita je postavená na závislosti pouze na Kristu, v budování vztahu s ním a poslušností jemu v osobním vztahu s ním. Veškeré vztahy jak v manželství nebo jinde mají být založeny na pokoře a dávání přednosti jeden druhému, podle slov apoštola Petra: „Všichni se oblecte v pokoru jeden vůči druhému, neboť „Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává milost“. (1.Pt 5,5) Leanne odhaluje falešné objekty, v kterých se lidé snaží naplnit touhu po lásce a identitě. Nenaslouchali dostatečně Boží lásce, čehož následkem jsou špatně pochopené biblické statě vedoucí k manipulaci druhými a snahou formovat jejich život tak, abychom jimi potvrdili svoji identitu. Leanne tento ohnutý postoj definuje u ženy ve vztahu k muži; u mužů v pochopení moci; dále u homosexuálů a lesbiček ve vztahu k partnerovi

---

²²⁵ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 40

²²⁶ Tamtéž, s. 43

stejného pohlaví. V této práci se těmito tématy podrobněji zabývat nebudu. Chtěla bych pouze ukázat základy teologického myšlení, na kterých stojí Leannina pastorační praxe. „Když duše vstoupí do Přítomnosti, dostane milost zřící se model, ať už se dříve před nimi jakkoli krčila. Je-li naše vůle plně obrácena a sjednocena s Boží vůlí, máme novou páteř, rovnou a silnou, a stojíme před Otcem ve vertikální pozici, v níž můžeme přijímat. Duše vidí, slyší, vstupuje do svatého rozhovoru.“²²⁷

Raniero volá srdce k pokání, srdce je hrob, z kterého nás může vysvobodit pouze z mrtvých vstalý Kristus. Volat k němu z hlubin svého srdce je jediná cesta vysvobození.²²⁸

2.4.3 Stav rozpolcenosti

Důležité rozpoznání na cestě k uzdravení se týká našeho stavu rozpolcenosti, kdy můžeme být křesťany, ale jsme nezralí a psychicky neuzdravení a nežijeme ze svého skutečného zakotvení díky Kristu, který je formován v našem nitru, podle slov apoštola Pavla: „...aby se pro bohatství Boží slávy ve vás jeho Duchem posílil a upevnil „vnitřní člověk“ a aby Kristus skrze víru přebýval ve vašich srdcích.“ (Ef 3,16-17) Kristus skrze víru vstupuje do našeho ducha a stvoří naše skutečné „já“, vyšší „já“, stvořené k Božímu obrazu. Je to božský střed v nás, místo, ke kterému Bůh promlouvá a skrze které jedná a zmocňuje nás. Opakem je naše padlé, osamocené „já“, nižší „já“, které je neduchovní a neúplně zmítané soběstředností a upadá do nutkání. Být křesťanem nezaručuje život vyvěrající s tohoto vyššího „já“, Krista přebývajícího v nás, místo toho může být náš život určován „komplexem nemocných pocitů, postojů, obrazů a symbolů, které nemají nic společného s novým člověkem v Kristu.“²²⁹

Naše mysl jakožto křesťanů může být naplněna symboly pocházejícími z filosofii či ideologií nereflektující judeo - křesťanské inkarnační symbolický

---

²²⁷ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 37

²²⁸ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 40

²²⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnosti*, s. 59

system, pojetí člověka a Boha, nýbrž jsou naplněny nezdravými symboly mužství, ženství, mateřství, otcovství a dalších. V důsledku závažných traumat z dětství a dospívání může být naše identita jako mužů a žen vážně narušena a najít své skutečné „já“, které nebylo nikdy potvrzeno, není lehké. Je pro nás znemožněno se s ním spojit, což má vážný dopad na náš život. Pokud jsme nenalezli své „já“ v důsledku těchto zranění, můžeme být, i jako křesťané, vystaveni životu postavenému na „iluzorním já“ určovaném „svazkem chorobných postojů a pocitů“. Jsme rozpolceni a nachází se v nás propast „nebytí“, která nás nutí k introspekci, snažíme nalézt sebe sama v sobě. Je to choroba, která nás vtahuje stále hlouběji do propasti „nebytí.“ Takový člověk jakoby „...stál mimo sebe, rozebíral se, nenáviděl se, odmítal se, litoval se a zoufal si sám nad sebou.“²³⁰ Jelikož „iluzorní já“ je něco nereálného, stáváme se iluzorní osobnou žijící v iluzorním světě neschopné prožívat své „skutečné já.“

V takové situaci, jako křesťané, máme v sobě božský střed, který by se mohl stát ukotvením našeho života; my o něm však nevíme. Náš život je určen tímto nesprávným zakotvením, proto jsme ohnuti ke stvoření (jak jsme se zmínili v předchozí kapitole). Bez včasného uzdravení „toto iluzorní já, jemuž chybí skutečná podstata, svými chorobnými pocity a představami roztáčí celé paranoidní a přízračné světy. Je schopno utkat kolem sebe naprosto odlišnou osobnost.“ Muž se cítí být ženou a obráceně. Osobnost je vytvářena a postavena na chorobných pocitech, které vyvěrají z neskutečného, proto nejsme schopni žít skutečné životy a žijeme v otroctví toho, co ve skutečnosti není. „Něco, co vlastně není, na sebe bere podobu autonomní a nutkavé existence, plné spousty nových chorobných pocitů a chutí“²³¹, z nich musí být skutečná osobnost vysvobozena. Leanne toto „iluzorní já“ přirovnává ke zraněným dětinským postojům našeho nitra vyžadující přijetí a tím dosáhnout uzdravení a scelení. Přijetím neskutečné identity by vedla ke katastrofálním následkům. Touha po lásce, potvrzení a seberealizaci může vést k „„hledání ztraceného dítěte“, to jest děvčátka či chlapečka, jímž člověk byl nebo

---

²³⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 61

²³¹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 61

snad mohl být, kdyby nebylo nezdravých okolností, které ho potkaly.²³² Introspekci se snaží spojit se svým nejnvtřnějším „já“, skrze vzpomínky a navození situací či emocí štěstí, které zažíval v dětství a chce si tyto chvíle podržet a ztotožnit se s nimi. Leanne, stejně jako Lewis, toto snažení vidí jako chybné. „Být introspektivní samozřejmě znamená odtrhnout zrak od objektu, ze kterého pochází zkušenost pravé představivosti, a upřít ho na sebe. Vědomí takřkajíc hledí do nevědomí a zaměňuje stopy či pocity, které tu po sobě zanechala procházející Radost, za vlastní zážitek Radosti.“²³³

Bůh se dával Lewisovi poznávat a přitahoval si ho k sobě v záblescích radosti, se kterými se toužil spojit, aby ji mohl zažívat stále, snažil se ji ve své mysli vyvolat znovu a znovu, až upadl do hrozného vědomého úsilí, kterou zastavil práci nevědomí či srdce, kterou je schopen setkat se s Bohem. Cestou, kterou se s ním můžeme setkat, je „Láska - láska k objektu.“²³⁴ Láska ne k nám, našemu zraněnému dítěti v nás, ale k Bohu, ke zdroji naší scelené a uzdravené identity, našeho „skutečného já“. „„Dítě v nás“ může být uzdraveno, přijato a integrováno do naší bytosti jako celek. Musíme ale zemřít jeho nezdravým postojům, zemřít svému iluzornímu já, protože s ním nemůžeme zůstat v Kristu.“²³⁵ Kristus je ten Objekt, ke kterému se máme s láskou přimknout. V něm je skryta naše osobnost.

Raniero vidí Ducha jako toho, kdo křísí, co zahynulo a sceluje naši duši svojí mocí. Duchovní obrozování a kříšení mrtvých duší se uskutečňuje každý den. „Toto vzkříšení uděluje skrze Ducha svatého Kristus, jenž zemřel, vstal z mrtvých a povstává k životu v každém, kdo žije hodným životem.“²³⁶ „Skutečné vzkříšení je věcí naprosto vnitřní a „duchovní“. Duch svatý, který v plnosti přebýval v Kristově lidství a nikdy se od jeho duše neodloučil (ani když se duše odloučila od těla), vnikl na pokyn Otcovy vůle do Kristova bezduchého těla, oživil je a převedl do nového bytí, které se v Novém zákoně nazývá „život podle Ducha“.²³⁷

---

²³² Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 26

²³³ Lewis, C. S.: *Zaskočen radostí*, s. 145-146

²³⁴ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 110

²³⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 63

²³⁶ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 81

²³⁷ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 80

2.5 Cesta k celistvosti

2.5.1 Celistvá imaginace

Pro Leanninu pastorační práci je důležitým prvkem k uzdravení, tedy aby mohl přijímat Boží lásku a nechat se jí uzdravit, pochopení jak k nám Bůh mluví. Bůh si používá pravou imaginaci (představivost): „Způsob, kterým „vidíme“ a „slyšíme“ to, co je neslyšitelné a neviditelné. Patří k ní naše láska k Bohu a to, co získáváme od Boha a od všeho, co on stvořil a nazval dobrým.“²³⁸ Touto schopností můžeme přijímat to, co je vůči nám vnější. Jedná se o imaginativní prožitek, tedy intuice toho, co je skutečné, ale zároveň transcendentní. Jde o prožitek přijímání od Boha v podobě slova, vidění či naplnění Bohem. Nebo také o intuici zjevené absolutní skutečnosti, nadpřirozena a přírody. Jsou doprovázeny bázní, úžasem, uvědoměním své stvořenosti.

2.5.2 Imaginace versus introspekce

Místo abychom se vztahovali k tomu, co je nad námi, co nás přesahuje a tím dosáhli plnosti života, začínáme zkoumat sami sebe, to, co děláme, jak se chováme, co cítíme. Jsme rozpolceni, stojíme vedle sebe a analýzou svého života ho chceme obhájit rozumnými argumenty. Introspekce však život ničí. Tato rozpolcenost vychází, jak jsme již zmínili, z rozpolcenosti hlavy a srdce. Snažíme se uchopit život rozumem, vědomím myšlením o životě. Leanne však zaznamenala množství uzdravení tehdy, pokud se člověk přestal soustředit sám na sebe. Význam svého života začal spatřovat v Boží lásce, která jej milovala dřív, než se narodil a vztáhl se k tomu, co jej přesahuje, co je mimo něj. To jsou dva

---

²³⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 123

momenty na cestě k celistvosti, k uzdravení. Přijmout Boží lásku a zakotvit v ní ve víře, v Kristu - přijmout ukotvení, které dá povstat novému, vyššímu „já“, zrozenému z Boží lásky, které je ukotvené v Kristově oběti. „Být schopen jednoduše být vyžaduje vnitřní ukotvení. Člověk musí mít kontakt se schopností duše vážně kontemplovat. Taková kontemplace je postoj, jenž nám umožňuje zakoušet život z první ruky.“²³⁹ Přijmout toto ukotvení, nové stvoření v Kristu, které je plně milováno a přijímáno ne svojí vlastní zásluhou, znamená skutečně přijmout nový život v Kristu a svobodu Božích dětí.

Žít plným životem neznámá být aktivistický s pohledem upřeným do budoucnosti. Tehdy jsme odděleni od *bytí*. Skutečně *být* znamená žít v přítomnosti, skrze splnutí se skutečnou realitou, ne o ni přemýšlet. Musíme dosáhnout celistvosti myslí s jejími dvojími schopnostmi. I velmi rozvinutý diskursivní rozum smí být uveden do souladu s intuitivními, vnímajícími schopnostmi. Tendence k introspekci vyvěrá z našeho „ohnutého“ postoje k sobě samým. Jsme izolováni od lásky a uvědomujeme si svoji osamocenost. Obrácením do sebe sama hledáme své „já“, osobnost, toužíme se s ní spojit a dojít potvrzení svého života. Introspekce může pramenit ze zranění, nepřijetí, které vede k nepřijetí sebe sama až k nenávisti k sobě samému. Anebo jsme neodpustili těm, kteří nás zranili, a naše srdce není schopné být plně naplněno Boží láskou. Prožívání naší „nehodnosti“ může vést k nepřijetí odpuštění, nejsme schopni přijmout naše ospravedlněné „já“. To jsou překážky, které brání člověku nabýt scelení a uzdravení.²⁴⁰

Byli jsme stvořeni do vztahu s Láskou, proto jenom v milování Boha nacházíme sami sebe. „Obrysy toho, kým jsme my (naše vnitřní realita a existence) se stávají ostřejšími a jasnějšími, jak se otvírají oči naší duše, abychom spatřovali skutečnosti ležící mimo nás a radovali se z nich. Láska je cesta - láska k předmětu (objektu) vůči nám vnějšimu, tedy nikoli soustředění se na sebe sama, na subjekt.“²⁴¹

---

²³⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, str. 140

²⁴⁰ Payneová, Leanne: *Uzdraven duše Boží přítomností*, s. 146

²⁴¹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 146

Důležitým bodem na cestě k uzdravení je vystoupit ze sebe sama jak směrem k Bohu, tak ke svému bližnímu. Uvědomit si své postavení jak objektu Boží lásky, tak služebníka Boží lásky k druhým lidem. Raniero považuje Krista za zdroj lásky, která tryská z našich srdcí k bližnímu. Přeměnou hloubky našich srdcí Kristovou láskou, probíhá pravá proměna světa.²⁴²

Za introspekci stojí touha stát se skutečnými, kterou dosahujeme sjednocením se skutečností. „Vše, co je skutečné, je inkarnační. Miluji-li skutečnost, jsem do ní jakoby vtahována. Sjednocuji se s ní zdravým (nikoli vlastnickým) způsobem a skutečnost do mě sestupuje.“²⁴³ Raniero tomu říká přivábení, přitahování. Láska nás vábí. Jsme přitahováni tím, co milujeme.²⁴⁴ Milovat Boha znamená praktikovat pravou imaginaci, kdy už nejsou „dvě myslí“, ale jedna, diskursivní rozum nestojí proti pravé imaginaci, intuitivní složce, která se spojuje s Bohem skrz lásku. Tehdy vstupujeme do Boží přítomnosti a nasloucháme mu. Přijímáme od něj slova, která nám dávají život. Duch si používá modlitbu, Písmo a svátosti. Do jaké míry jim dáváme místo, je pro Raniera, mírou působení Ducha. Dávají nám pravé obrazy a pojmy o Bohu, o nás, získáváme pravé poznání Boha. Důležitý je moment skutečně přijít celou svojí myslí a srdcem do Boží přítomnosti a očekávat na jeho slovo, na jeho odpověď. Jeho slovo nás tzv. remytologizuje: „Pokud naše duše pobývají v Přítomnosti a naslouchají, jsou remytologizovány. Slova a obrazy, jež přicházejí od Boha, nahrazují stará, negativní, lživá slova a vnitřní obrazy, jež mají svůj původ ve světě, v těle a v ďáblu - ve všem, co způsobilo, že potřebujeme uzdravení a spásu.“²⁴⁵ Tak můžeme být skutečně sjednoceni s Bohem, protože ho poznáváme takového, jaký skutečně je a tím poznáváme i sami sebe a druhé lidi. Tato proměna se děje v praktikování Boží přítomnosti skrze tzv. modlitbu naslouchání.

---

²⁴² Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 151

²⁴³ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 148

²⁴⁴ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 122

²⁴⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 126

2.5.3 Resymbolizace

Jsme mýtické bytosti žijící v symbolech a vytváříme symboly - mluvíme. Svůj život, životy druhých lidí a celou realitu vnímáme skrze svůj symbolický systém, který jsme získali výchovou, zkušeností s matkou, otcem, rodinou, láskou, dobrotou atd. To znamená, že „symboly nám pomáhají uchopit realitu.“²⁴⁶ Symbolický systém určuje vnímání sebe, druhých a Boha, naše chování a jednání. „Chybí-li zdravý symbolický systém (celiství způsob nahlížení reality), zaujme jeho místo nějaký podřadnější. Pokud odmítneme velké a dobré symbolické obrazy Boha, vesmíru, otcovství, mateřství, mužnosti či ženskosti nebo pokud tyto symbolické obrazy v duši chybí, rozvinou se podřadnější symboly (či dokonce celé symbolické systémy), které zaujmou jejich místo.“²⁴⁷ Skrze tyto pokřivené symboly nahlížíme na sebe sama a určují naše mužství a ženství, otcovství a mateřství atd. Našemu srdci schází obrazy vztahu, lásky, krásy, dobroty, propojenosti, celistvosti.

Leanne touto teorií vysvětluje například nemoc depresi nebo zmatení v otázkách sexuální orientace jako je homosexualita. Uzdravení spatřuje v resymbolizaci srdce. Raniero mluví také o proměně srdce v nové srdce, proměně člověka zevnitř. Nové srdce znamená přetvoření člověka. Duch vtiskuje do našeho srdce vše dobré od Otce a Syna.²⁴⁸ Do našeho srdce je vepsán zákon Kristův, tedy schopnost milovat Boha a svého bližního.²⁴⁹ Leanne by řekla, že naše srdce je Boží láskou resymbolizováno a umožňuje pravé poznávání Boha a sebe sama. Boží láska nás činí skutečnými. To znamená, že jsme jako Ježíš, jsme mu podobní v poznání Otce a v plnosti Ducha. Děláme to, co dělal on. Ježíš znal Otce, jeho lásku a dobrotu. On žil láskou a dobrotou, žil nadějí.²⁵⁰ Pro nás je důležité přijmout tyto symboly lásky, dobroty a naděje a ve spolehnutí se na ně žít jako Ježíš, v jistotě, že ho Otec nenechá ve spárech smrti. Tak i my se máme naplnit touto myšlenkou prázdného hrobu, „z něhož zazářila Boží láska k lidstvu.“²⁵¹

---

²⁴⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 103

²⁴⁷ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 104

²⁴⁸ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 23

²⁴⁹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 78

²⁵⁰ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 77

²⁵¹ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 77

Křesťanské symboly nám pomáhají uchopit Realitu: Boha Otce, Božího Syna a Církve, proto jejich absence znamená naši prázdnotu. Jejich smrt naši smrt. Naše neschopnost najít Boha, vidět ho takového jaký skutečně je, vychází z našeho nezdravého symbolického systému vztahů, které jsme získali. „Základní obrazy v nitru a smysluplné vztahy navenek nahradila chorobná symbolika.“²⁵² Pokud jsme nabyli potvrzení jako muži a ženy, nebyl nám předán „pocit bytí“ a „pocit blaha“, které jsou v základu naší osobní identity, vyplouvá tento stav duše na povrch v chorobné symbolice vyvěrající z našich srdcí a myslí.

Leanne, která velmi často pracuje s lidmi trpícími hlubokou deprivací neurózou, tento jev popisuje například u homosexuálů. Obrazy jejich fantazií zjevují, že jsou tito muži odděleni od své maskulinní identity a pokoušejí se s ní „spojit“ skrze homosexualitu. „Představy sexuálního spojení s jiným mužem signalizovaly, že mu chyběl důležitý krok identifikačního procesu – totiž takový vztah k otci či někomu, kdo by otce nahrazoval, který by mu pomohl objevit vlastní maskulinitu a který by ho potvrdil jakožto svébytnou osobnost. Obrazy rovněž odrážely skutečnost, že se tento hrozný deficit snažil nahradit špatným způsobem.“²⁵³ Takový člověk se nachází v tzv. symbolickém zmatení: „Obrazy mu říkají pravdu – on si je ale nedokáže správně vyložit.“²⁵⁴ Zde je nutné chápat symbolické prostředky, obrazy, které máme v srdci a myslí. Něco vyjadřují metaforicky, a proto je nemůžeme interpretovat doslovně. Nesmíme směřovat „nevědomé“ způsoby poznávání s „vědomými“ způsoby, které jsou více kognitivní. „Právě to dělá člověk, který trpí zmatením v oblasti sexuality či jinými emocionálními problémy.“²⁵⁵ Potvrzení naší identity jakožto mužů a žen může zpětně doplnit pouze Boží moc, kterou Leanne nad takovým člověkem vyzývá, obrací ho ke Kristu a učí ho porozumět chorobné symbolice v jeho životě. Modlí se za něj, aby Bůh vložil do nitra takového člověka chybějící „pocit blaha“ a „pocit bytí“. Deficit tohoto pocitu způsobuje „sklon všechno nutkavě intelektualizovat.“ Tento stav je u lidí deprivovaných a postrádajících zdravou

---

²⁵² Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 115

²⁵³ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 106

²⁵⁴ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 107

²⁵⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 108

emocionalitu téměř nevyhnutelný. „Svědčí o nevyváženosti racionální mysli a hlubokého nitra. Takový člověk aktivně myslí, ač ho to bolí. Jeho racionální mysl je ale oddělena od pokojné a tiché schopnosti prostě jen tak být. Hlubiny srdce totiž mají doplňovat a vyvažovat schopnost racionální mysli tvořit, formovat, zasvěcovat – to všechno je nahrazováno bolestným myšlením a nekonečnou aktivitou.“²⁵⁶

Východiskem je remytologizace, která nastává skrze tzv. modlitbu naslouchání, kdy se spojujeme s Bohem skrze modlitbu a četbu Písma, přivlastňujeme si židokřesťanskou pravdu, upínáme zrak ke Kristu a jsme v jeho přítomnosti. Zde je důležitý moment, kdy se musíme zamyslet, s jakým chápáním přistupujeme k četbě Písma a přicházíme do Boží Přítomnosti. „Pouhé intelektuální uchopení židokřesťanské reality nestačí. Jinými slovy, nestačí znát Písmo hlavou. Musíme křesťanství uchopit i svou představivostí. Naše srdce a naše představivost musí být ponořeny (pokřtěny) do symbolické pravdy, do hlubokého poznání, že veškerá skutečnost je inkarnační. Nepodaří-li se nám propojit intelektuální a imaginativní aspekty křesťanské pravdy, budeme vydáni napospas jiným symbolickým systémům.“²⁵⁷ Při četbě Písma, jakožto úložiště křesťanského symbolického systému, nesmíme přehlížet nebo vykládat části Písma bez této imaginativní kategorie našeho myšlení, jinak přijímáme resymbolizovanou Bibli. Přijali jsme kosmologii, jejímž středem není Bůh, ale člověk, a tak setrváváme v posunu v myšlení, k němuž došlo v osmnáctém století. „Psychologické a emocionální uzdravení na základě modlitby je možné pokud dojde k zázračné resymbolizaci lidského srdce – k takové resymbolizaci, jež obnoví biblický, inkarnační pohled na skutečnost.“²⁵⁸

Nepochopení symbolického myšlení vede k vytvoření vysoce racionálního náboženského myšlení „s intelektuální vůlí k moci, jež není vyvážena hlubokou moudrostí srdce a láskou...“²⁵⁹

---

²⁵⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 108

²⁵⁷ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 107

²⁵⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 107

²⁵⁹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 72

2.5.4 Naslouchající modlitba

Resymbolizace a remytologizace našeho srdce znamená přijetí symbolů inkarnační reality, mýtus otevírá naše myšlení pro zázrak, odkazuje k realitě, která nás přesahuje. A právě takové myšlení potřebujeme, abychom mohli vnímat Boží přítomnost a jednání v našich životech. Dva hlavní fundamenty našeho myšlení stojící v základu našeho duchovního, emocionálního nebo psychologického uzdravení jsou:

- Bůh není naším subjektivním stavem našich myslí a těl, nýbrž tou jedinou objektivní skutečností, tudíž sestupuje k nám a může vstoupit do jakékoliv lidské situace a přetvořit ji, vstupuje i do našich „uzavřených a odcizených myslí a světů“.²⁶⁰

- Poznání, že „Bůh je absolutně dobrý a že nás miluje láskou, která nás dokáže radikálně proměnit.“²⁶¹ Touto láskou je stravující oheň, láska, která stvořila světy a tvoří nové světy našich bytostí.

Bůh je dobrý a milující, a když k němu pozvedáme svojí tvář, jeho dobrota a láska proudí do našich srdcí – to je základní inkarnační symbolika vedoucí k uzdravení našich duší. Jakmile začneme správně vnímat Boha Otce, začne k nám proudit potvrzující Otcova láska. Raniero se zabývá naší představou Boha a zdůrazňuje, že Bůh je láska, proto je nutné prosazovat lásku a ne zákon: „Je důležité, s jakou představou Boha žije křesťanský lid, jak se na Boha dívá: jestli s bázlivým a zjištěným pohledem otroka, nebo se synovským pohledem plným důvěry.“²⁶² Leanne také považuje jako základ vší existence lásku, ne zákon. Poznáním Boha Otce a Kristovi lásky k nám jsme uzdraveni. Leanne nás vede do přítomnosti Boží, kde nabýváme tohoto poznání. „Duše takového člověka pak

---

²⁶⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 97

²⁶¹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 97

²⁶² Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 129

začne vidět a symbolizovat Boha správně a biblický Bůh se stává jeho nebo její silou a tvří.²⁶³ Raniero vidí v neznalosti Otce příčinu našich úzkostí a strachů: „Jestliže je Otec na všech úrovních, hmotné i duchovní, „posledním kořenem bytí“, pak se bez něho musíme cítit „vykořenění“.“²⁶⁴

Raniero nás vyzývá, abychom se zahleděli na Boží lásku k nám podle slov apoštola Pavla: „slavně vítězíme mocí toho, který si nás zamiloval...“ (Řím 8,37-39) Ve světle jeho vítězné lásky máme „pozorovat běh našeho života a vynášet na jeho povrch obavy, které se v něm zahnízdí, smutky, hrozby, komplexy, tělesnou nebo morální vadu, která nám brání, abychom se klidně přijali, a všechno vystavili světlu myšlenky, že Bůh nás miluje.“²⁶⁵ A právě to je přesně to, o co Leanne jde. „Vynášet“ v modlitbě Bohu obsah svých srdcí a myšlenek. Tehdy se děje zázrak. Modlitba a víra je milost, skrze kterou proudí Boží moc k uzdravování a k činění zázraků.²⁶⁶

Leanne vede věřící k tomu, aby co nejdříve začali praktikovat tzv. modlitbu naslouchání, protože vede k dvěma významným událostem v životě věřícího: k přijetí sebe sama a zároveň je to první krok k tzv. chození Duchem. Přijetí sebe sama neznamená sobeckou sebelásku ani introspekci, nýbrž přijetí vykoupeného „já“, místo stvořené Duchem, kde přebývá Kristus v nás, který volá našimi ústy, jak Raniero výstižně popsal: „Mohu tedy s vírou předstoupit před Otce se slovy: „Otče, podívej se teď na mne, pohlédni na mne, protože teď jsem já tvůj Ježíš! Jeho spravedlnost je nade mnou; on „mě oděl rouchem spásy, zahalil mě rouchem spravedlnosti“ (Iz 61,10). Protože Kristus „vzal na sebe mé hříchy“, já jsem oblékl jeho svatost. Oblékl jsem se v Krista!“ Ať se Bůh znovu raduje ve svém stvoření!“²⁶⁷ Je to jistota vykoupeného a ospravedlněného nového „já“, plně přijatého Bohem, milovaného, pro nějž není žádného odsouzení. Sebeřijetí je postoj hříšníka, který ví, že mu Bůh odpustil. Vyvěrá z poznání svého hříchu, ale zároveň přijímá odpuštění. Negativní myšlenky a vina mohou pocházet ze

---

²⁶³ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 99

²⁶⁴ Cantalamessa, Raniero: *Ukřižovaný Kristus*, s. 38

²⁶⁵ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 25

²⁶⁶ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 35

²⁶⁷ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 52

vzpourey a z pýchy, ne z viny. Proto je důležité poznat sebe jako hříšníka a uvidět Boží spravedlnost, ale zároveň odpustit a přijmout odpuštění. Tuto skutečnost vyjadřuje Raniero slovy: „Duch svatý, ohromný prst Boží, se dotýká našeho srdce – našeho svědomí – v místě, které zná jen on, a otevírá je světlu pravdy. Tehdy hříšník dochází k novému „poznání sebe sama: „Doznávám se ke svým nevěrnostem... Bůh je uznán „spravedlivých“; člověk se na všechny formy utrpení začíná dívat jinýma očima, nikoli jako na způsobené Bohem, nýbrž hříchem člověka. Bůh je zbaven viny za zlo, je prohlášen nevinným; jeho láska i milost jsou v bezpečí. Je osvobozena pravda, která byla „vězněm nespravedlnosti“.“²⁶⁸ V pokání Bůh začne člověka hájit před tím, z čeho ho viní jeho vlastní srdce.

2.5.4.1 Realita křtu

Cílem tohoto procesu je stát se „novým stvořením“. Dosahujeme reality křtu, proto modlitba za uzdravení je součástí křtu. Odhazujeme starý špinavý šat a oblékáme Krista. Jedná se o oblast vůle, kterou se rozhodujeme pro Boha nebo proti Bohu. Raniero považuje vůli za oblast, prostřednictvím které může hřích v našem životě vládnout. Bůh nás vede hlouběji než k pouhému přitakání. Pokud máme obléci Kristovu identitu, musíme přijmout jeho rozhodnutí činit vůli Otcovu, rozhodnout se poslouchat Otce až na smrt. Jde o hlubokou proměnu srdce, Boží vůle se stává naší vůlí, tím se vydáváme mocnému působení Kristově moci. Toto rozhodnutí je předpokladem k úspěšné modlitbě za uzdravení.

Raniero tuto realitu křtu ukazuje na Ježíšovi: „Ježíš opravdu zemřel z lásky k nám, ale právě tím poslechl Otce.“²⁶⁹ Sdílet Otcovu vůli, přijmout ji za svou, znamená zemřít svévolnému, hříšnému já, své přirozenosti a přijmout Kristovu přirozenost, přirozenost lásky. Je to vydat se na úzkou trnitou cestu, kdy v bolesti odkládáme svévolné já. Podle Raniera „...pro Ježíše nebylo uposlechnutí snadné, ale naopak tak těžké, jak si to jen dokážeme představit; stálo ho krvavý pot, protože Boží Syn uposlechl „podle lidské přirozenosti“. Tak dokonalou poslušnost

²⁶⁸ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 106

²⁶⁹ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 98

musel realizovat s naší lidskou vůlí. Jako člověk musel dosáhnout poslušnosti, jaké je schopen Bůh.²⁷⁰ Podřízení naší vůle Boží vůli je nutné k vypořádání se s konkrétními hříchy, závislostmi apod. v našem životě bránící přijmout uzdravení. Leanne mluví o „aktivaci vůle“ a „uzdravení vůle“ nebo dokonce o „obnově vůle“. Vůle může být v zajetí, nerozvinutá či zakrnělá a je potřeba se nejprve modlit za její svobodu, posílení či obnovu. Raniero se modlí, aby byl v jeho nitru obnoven duch vytrvalosti a upevněna velkodušnost.

Pro Leanne je vůle potřebná ke skoncování s hříchem. Jak v modlitbě, tak ve křtu jde o naši vůli.²⁷¹ Jsme to my, kdo oblékáme Krista, kdo odhazujeme starý šat. „My zabíjíme chťíč, my odhazujeme nečisté a nesvaté, my oblékáme nové...konkrétně a jmenovitě vyznáme tu věc jako hřích a pak ji zabijeme. Odhodíme ji jako poskvrněný oděv...My sami zabijeme to, co nám brání obléci Krista. A pak praktikujeme Přítomnost a Krista skutečně oblékneme.“²⁷² Raniero také mluví přicházení do Boží přítomnosti a o našem „dost!“ hříchu, považovat se za mrtvé hříchu. Jde o naše nejupřímnější a nejneodvolatelnější rozhodnutí, že se hříchu již nedopustíme.

2.5.4.2 Přemýšlíme s Bohem

Uvědoměním si svého postavení v Kristu mohu před Boha předstoupit se svou potřebou emocionální, cítící stránky své bytosti nesoucí negativní, zkreslené myšlenky o sobě samých a o druhých: „Ty neignorujeme ani nepopíráme; co nejkonkrétněji si je zapíšeme, stejně jako to děláme se svými hříchy, a řekneme Bohu: „Podívej se na tohle. Já to nechci, vezmi to ode mne.“ Nazveme své zkomolené uvažování jeho pravým jménem. Pak je nahradíme správným uvažováním – myšlenkami, které jsou plné světla, a postojí, které jsou v souladu s pravdou a s tím, jak se věci skutečně mají.“²⁷³

---

²⁷⁰ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 98

²⁷¹ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 80

²⁷² Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 80

²⁷³ Payneová, Leanne: *Uzdravení Duše Boží přítomností*, s. 53

V tomto procesu vyměňujeme staré negativní postoje za pozitivní. Týká se to oblasti mysli, která má svoji moc v životě věřícího. Člověk je právě takový, jak smýšlí ve svém srdci. Bůh nás vyzývá, abychom přemýšleli s ním: „Pojďte, uvažujme společně, praví Hospodin.“ A zde se dostáváme k samotnému jádru a cíli modlitby, podle Leanne, každé modlitby. Jak soukromé, tak přímluvné za uzdravení druhého. „Budeme uvažovat pozitivně, to ano, se vši vírou a nadějí, které jsou nám dány v Kristu, ale zároveň budeme o všech záležitostech svého života uvažovat společně s Bohem.“²⁷⁴ Bůh nás svým Duchem uschoпил slyšet jeho hlas. Tento dar máme začít používat, praktikovat. Slyšet Boží hlas se učíme v modlitbě naslouchání. Dáváme Bohu prostor k mluvení, očekáváme na jeho slovo. „Když se pak naučíme slyšet Boží hlas, přijmeme od něj pravdivé slovo a své staré chorobné negace nahradíme pozitivním slovem, které nám stále posílá. Pro Raniera je pramenem modlitby přítomnost Kristova Ducha v nás, oživuje v nás modlitbu a povolává k životu naše chvály, ale také modlitbu spontánní i liturgickou. Modlitbě liturgické dává povstat na prvním místě: „poněvadž když se modlíme spontánně, vlastními slovy, Duch přijímá naši modlitbu za svou, ale když se modlíme slovy bible nebo liturgie, přijímáme za svou modlitbu Ducha, a to je jistější.“²⁷⁵

Při naslouchání Ježíš přichází, postaví se do středu našeho myšlení, našich srdcí. Osvítí je a pak vysloví uzdravující slovo. Pokud jeho slovo přijmeme, naše srdce „se vymaní ze všech dalších hlasů, které se ho snaží opanovat – z hlasů světa, těla a ďábla.“²⁷⁶ Získáváme nové srdce, naše dvě mysli jsou posvěceny, také smyslové a emocionální schopnosti, vůle, intuice a těla. Jsme sceleni.

Závěr

Cílem mé diplomové práce bylo pojednat o přebývání Krista v nás a o jeho uzdravující moci. Východiskem mi bylo biblické starozákonní a novozákonní

---

²⁷⁴ Payneová, Leanne: *Uzdravení duše Boží přítomností*, s. 55

²⁷⁵ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 142

²⁷⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 100

chápaní, konkrétně v evangeliích a u apoštola Pavla. Dále jsem pojednala a zároveň učinila porovnání dvou teologických koncepcí zabývajících se Boží přítomnosti v nás a významu této skutečnosti pro náš život.

V biblické části jsem zjistila o našem vztahu s Bohem, že Starý zákon vidí blízkost člověka s Bohem v hebrejském výrazu *ruach*. Počátek našeho vztahu s Bohem spatřujeme v knize Genesis. Je charakterizován duchovní jednotou člověka s Bohem, která je daná stvořením, jak je popsáno v Gen 2,7: „I vytvořil Hospodin Bůh člověka, prach ze země, a vdechl mu v chřípí dech života. Tak se stal člověk duší živou.“ Před hříchem byl člověk tělesně i duchovně živý, v dokonalém spojení s Bohem. Tento stav v sobě zahrnoval jistotu, bezpečí a sounáležitost s Bohem a s lidmi. Avšak hříchem je zapuzen od Boží tváře a tím duchovně umírá, rozhodl se, být sám sobě bohem, žít bez Boha. Jeho srdce se otevřelo pro jiné vlivy, které nepochází od Boha. Vyhnání z ráje je život bez Boží přítomnosti, život v duchovní smrti, proto žalmista vyznává: „Sesíláš svůj dech a jsou znovustvořeni.“ Ž 104,30

Starý zákon mluví o potřebě „uzdravení“. Používá hebrejské slovo „rapa“. Je užito ve významu uzdravení těla, ale také uzdravení srdce ve smíření s Bohem.²⁷⁷ Nové srdce dostaneme naším „obrácením“, vložením nového ducha do nitra, vložením zákona, jeho vepsáním do srdce. Duch a srdce bude přetvořeno novým duchem.

V evangeliích jsme obráceni k osobě Krista, jde o naše duchovní uzdravení, uzdravení našeho duchovního zraku. Vírou v Ježíšovo božství se stáváme součástí skutečného Božího lidu a přicházíme do Boží přítomnosti.

Apoštol Pavel nám zjevuje Krista, dokonalý obraz Boží, kterého máme obléci. Jsme zváni mít „zralé lidství“ jako On. Jsme povoláni mít jeho identitu, vyznačující se chozením v plnosti Ducha. Pavel užívá řecký výraz *pneuma* – duch, který navazuje na starozákonní chápání výrazu *ruach*. Náš duch vírou přijímá Božího Ducha, který je Duch Kristův. Vírou v Kristovu lásku získáváme nové srdce. Je do nás inkarnován Kristus a vyznáváme spolu s apoštolem Pavlem: „Nežiji už já, ale žije ve mně Kristus.“ Na této tzv. inkarnační realitě Krista v nás

---

²⁷⁷ Brown, F.: *Hebrew and English Lexicon of the Old Testament*, s. 951

stojí teologická koncepce americké teoložky Leanne Payneové, které se podařilo znovuobjevit hluboký přínos Lewisovy teologie a jeho světonázoru a interpretovat jeho celoživotní dílo dnešním křesťanům způsobem tak naléhavým a aktuálním, jak jen sama tato zvěst může být.

Lewisovo pochopení reality²⁷⁸ se pro nás může stát opravdovým duchovním procitnutím a objevením světa, o kterém jsme dříve nevěděli nebo věděli, ale nedovedli jej jakýmkoliv způsobem uchopit, natož popsat tak smysluplně a dovedně jako C. S. Lewis sám. Jak říká autorka: Byl to Lewis, který se svým dílem trefil do černého, když říká, že dnešní teologie a křesťané obecně nedoceňují přímého poznání nadpřirozena. Nedoceňujeme fakt, že se Bůh může člověku dát poznat ve své přítomnosti. „Sedíme uprostřed ohromných skutečností a studujeme je, aniž bychom je nějak konkrétněji tušili nebo s nimi měli jakoukoli jednoznačnou zkušenost, a přitom si od nich udržujeme důkladný odstup.“²⁷⁹

Leanne převzala Lewisovu „transpozici“, totiž moc vyššího sestoupit a přebývat v nižším. Tvrdí, že lidé potřebují obnovit schopnost přijímat pravou imaginaci, která je takovým praktickým příkladem transpozice. Pro pastorační Leanne Payneové a vůbec pro její teologii je stěžejní správné pochopení Lewisovy inkarnační reality. Lewisův „Bios a Zoe“²⁸⁰ se od sebe liší svou formou existence asi tak, jakoby kamenná socha obživla. Ostatně tento obraz Lewis nádherně ilustroval v *Letopisech Narnie*. Duchovní život, ta reálnější existence, je život věčný, který je obsažen v Bohu. Velice podobným způsobem na tuto skutečnost nahlíží i Oswald Chambers. „Člověk, který by dostal místo Biosu Zoe, by prošel asi takovou proměnou, jako socha, která by se z tesaného kamene stala skutečným člověkem.“

Výchozím bodem celé Leanniny koncepce je praktikování Boží přítomnosti, to předpokládá správné chápání inkarnační reality, přičemž osou obou těchto fundamentů je remytologizace a resymbolizace, tj. znovuzískání židovsko-

---

²⁷⁸ Mám na mysli Lewisův koncept transpozice a celou teorii o inkarnační realitě

²⁷⁹ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 15

²⁸⁰ C. S. Lewis se ve svém díle „K jádru křesťanství“ zamýšlí nad duchovním životem a životem biologickým, přičemž označuje život duchovní jako zoe a biologickou existenci jako bios.

křesťanského světonázoru. Jako děti materialismu se potřebujeme naučit praktikovat přítomnost Boha. Praktikování Boží přítomnosti zní možná pro mnohé křesťany divným způsobem. Avšak praktikování Jeho přítomnosti je prostě jen ukázněné poslechnutí a naplňování výzev apoštola Pavla: „nehledíme k viditelnému, nýbrž k neviditelnému. Viditelné je dočasné, neviditelné však věčné.“²⁸¹ Právě proto, že je nám duchovní svět tak vzdálen, díky našim materialistickým axiomům, musíme se naučit tento svět vnímat.

Když hovoří o „duchovním“ nemá na mysli něco ne-tělesného, ale něco, co je ve skutečnosti mnohem reálnější než realita, kterou dokážeme vnímat svými pěti smysly. Hmota a duch nemusí být nutně v rozporu, jak tomu je u Platónského dualismu. Raniero také definuje tento problém, který se ustálil v myslích moderní evropské kultury. Duchovní svět vnímáme jako „něco vzdáleného od lidské zkušenosti, skutečnost abstraktní a nepostižitelnou. Obvykle je protiklad mezi duchem a hmotou, mezi duchem a dějinami. Kdežto v Písmu svatém je přesný opak.“²⁸²

Lidství bývá často zredukováno jen na biologickou úroveň. Člověk se stal hlavně předmětem biologie a chemie, tedy empirie a smyslového poznání. Je to v důsledku toho, že pravda *Sómatu*, tedy hmoty, je uznána jako jediná existující. Ovšem jak říká Payneová: „Jenže vedle přirozené pravdy existují ještě další dva druhy pravdy, které Lewis označuje pojmy pravda *nadpřirozená* a *pravda absolutního bytí* – bytí, které je nadpřirozené *vzhledem k jakékoliv, ke každé přírodě*.“²⁸³ Určující trichotomií, z níž tyto pravdy pramení, jsou: *sóma*, *psyché* a *pneuma*, z nichž se dnes uznává pouze ta první. Pro Lewise, stejně jako pro apoštola Pavla,²⁸⁴ je tento popis člověka určující, proto v pojetí člověka má prvenství *ducha* velký význam. Lidský duch reaguje na Božího Ducha (*pneuma*²⁸⁵) a jeho dotekem se stáváme „novým člověkem“, formuje se v nás

---

²⁸¹ 2. Kor 4,18b

²⁸² Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 18

²⁸³ Payneová, Leanne: *Skutečný a přítomný*, s. 33

²⁸⁴ Viz s. 11

²⁸⁵ Viz s. 11

Kristus. Pro Lewise je *psyché* racionální duše (mysl, vědomí a podvědomí, vůle, city a pocity, představivost a intuice) a živočišná duše (instinkty a smysly.)

Raniero převzal Aristotelovo pojetí člověka složeného ze tří částí, z nichž nesmrtelným či duchovním prvkem je *mysl*, princip intelektuálního života. *Psyché* označuje živočišnou duši, čili smyslový a potravní život a nakonec *sóma* je materiální princip člověka. Cílem je: být osvícen v mysli Duchem, tj. poznat vše, co nám Bůh daroval. Základní překážkou je *přirozený člověk*, který se „řídí svými instinkty, myšlenkami a touhami“ namísto „světy zjevené v mysli Duchem“. Takový člověk nemá Boží myšlenky a je potřeba se očistit.²⁸⁶ Tělesné myšlenky jsou produktem tělesných vášní, proto je potřeba duši odpoutat od těla tíhnoucímu k hmotě bránící duši nahlédnout pravdu. Míra čistoty znamená míru poznání Boha. „Intelekt sám o sobě tíhne k Bohu a přirozeně směřuje k pravdě. Avšak tělo táhne mysl k zemi, a proto je ze všeho nejdříve třeba „překonat tělesné touhy“ a očistit se od nich.“²⁸⁷

Pro Leanne je praktikování Boží přítomnosti zcela nezbytné pro praktikování živého křesťanství. Není možné mít s Bohem hluboký, opravdový vztah, nepraktikujeme-li Boží přítomnost. Je to vlastně naplněním biblických výzev: „bez ustání se modlete“. To není možné jinak, než za neustálého přiznávání Bohu jeho přítomnosti, i když ji třeba zjevně nemusíme vůbec prožívat. K praktikování Boží přítomnosti je třeba určitého volního úsilí. Žít a jednat ve víře, že zde Bůh skutečně je, vyžaduje naši ukázněnost, protože člověk Boha nemusí vnímat na emocionální úrovni a na to, aby Boha mohl vnímat intuitivně či imaginativně, potřebuje trénink. Je důležité rozpoznávat Boží přítomnost u nás a v nás ve víře, soustředěním myslí na Boha, ale v důvěře: „Praktikovat Přítomnost jednoduše znamená ukázněně si v mysli připomínat, že Bůh je s námi. Když v tom jsme důslední, děje se zázrak: vidíme skrze víru. Začínáme vidět očima svého srdce.“²⁸⁸ Je zde „se mnou a s námi“, protože to zaslíbil, otevírá náš vnitřní zrak. Pro Raniera je víra také důležitá, spojujeme se skrze ni s tělem zmrtvýchvstalého Pána, které je lékem na naši nemoc náchylnosti k hmotě a tělům. Pouze ve spojení

²⁸⁶ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 227

²⁸⁷ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 228

²⁸⁸ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 14

s jeho tělem jsme uzdraveni, a to „úmyslem prostřednictvím víry“, ale „reálně v eucharistii“. Raniero zde používá důležité slovíčko „reálně“, které zaznívá v teologii Leanne. Stáváme se skutečnými, protože Bůh vлил do našeho srdce ne pouze cit, ale samu skutečnost. „Je to doslova Boží láska, láska jsoucí v Bohu, sám oheň žhoucí v Trojici, na němž je nám dána účast „postavením příbytku“.²⁸⁹ Láska je sama božská přirozenost, která se stává i naší přirozeností v Kristu. „Věříme-li, vlastníme už nyní to, co nám na věčnosti bude patřit viditelně a v plnosti - Boží lásku.“²⁹⁰ Mít Boží přirozenost, která je jedinou skutečností, znamená skutečně *být*.

Oba teologové dosahují inkarnační reality v pohledu upřeném na Kristův kříž. Duch vychází z kříže a naplňuje srdce věřícího. Jsme povoláni být jako Ježíš, chodit v plnosti Ducha a žít v moci jeho vzkříšení. Leanne řeší prožitek Boží přítomnosti, který není to samé jako emocionální prožitek. Dochází k identifikaci tzv. velkého schizmatu hlavy a srdce, rozumu a intuitivní schopnosti člověka vnímat Skutečnost. Tato roztržka je spojená se ztrátou smyslu pro inkarnační realitu a má za následek přecenění rozumového myšlení na úkor intuitivního, pravé imaginaci. Je to oblast srdce, která se spojuje s Bohem vírou a láskou. Pro Raniera je učinit s Duchem zkušenost důležitější než něco pochopit nebo vysvětlit.

Základem k uzdravení pro Leanne Payneovou je to, co apoštol Pavel nazývá „vnitřním člověkem“. Je to místo setkání Boha s člověkem, střed, v kterém je zakotven a z kterého vychází. V Boží přítomnosti odhaluje své skutečné „já“, Bůh posílá svého Ducha do našeho ducha a v našem nitru je formován Kristus. Z vlastní zkušenosti porozumět Duchu svatému znamená poznat konečnou realitu, poznat Ducha znamená sjednotit se s ním – „tím, že mezi Bohem a člověkem vznikne osobní vztah“, který začíná setkáním s Bohem a rozvíjí se ke sjednocení a společenství s Bohem.²⁹¹ Raniero nazývá tento vztah, mezi duší a Duchem svatým, intimním. „...intimní vztah s Bohem znamená Boha v nás a nás v Bohu, a

---

²⁸⁹ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 21

²⁹⁰ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 22

²⁹¹ Payneová, Leanne: *Skutečný a Přítomný*, s. 19

to vše díky přítomnosti Ducha svatého.²⁹² Nejdůležitější není něco pochopit nebo vysvětlit, ale „mít s ním zkušenost. Totéž platí o Duchu stvořiteli.“²⁹³ Neschopnost vnímat „Neviditelnou skutečnost“ je podle Payneové základní překážkou k „praktikování Přítomnosti“ tedy životu v Boží přítomnosti.

Raniero definuje podle Augustina hlavní lidský hřích. Je jím opuštění Boha a obrát k sobě samému. Napřímený člověk směřující vzhůru k Bohu se obrátí, „ohne“ dolů, k sobě samému a stává se „zvráceným“.²⁹⁴ Podle Leanne Adam a Eva pozvedali svou tvář k Bohu, zaujímali vertikální postoj a přijímali od něj radost, sílu, samo své bytí. Jakmile přestali zaměřovat „každou stránku svého bytí na Stvořitele, ztratili svou neporušenost a onemocněli na duchu, který tvoří nejvlastnější „já“ člověka; na duši, která představuje mysl, vůli a emoce; na těle a ve všech vztazích.“²⁹⁵ Ve vertikálním postoji jsme schopni slyšet Boží slovo. Slyšet a schopnost mluvit je to, co nás předurčuje jako Boží obrazy ke komunikaci s Bohem. Bůh stvořil světy svým slovem, jeho slovo je zdroj našeho života, proto je tak důležité slyšet pouze Boží slovo pro náš život. Pouze s pohledem upřeným na Krista můžeme slyšet Boží slovo. „V Boží přítomnosti předstupujeme před toho, jehož slovem byly stvořeny světy. A on má zalíbení v tvoření nových světů bytí přímo v našich duších.

Jsme mýtické bytosti žijící v symbolech a vytváříme symboly - mluvíme. Svůj život, životy druhých lidí a celou realitu vnímáme skrze svůj symbolický systém, který jsme získali výchovou, zkušeností s matkou, otcem, rodinou, láskou, dobrotou atd. To znamená, že „symboly nám pomáhají uchopit realitu.“²⁹⁶ Symbolický systém určuje vnímání sebe, druhých a Boha, naše chování a jednání. „Chybí-li zdravý symbolický systém (celistvý způsob nahlížení reality), zaujme jeho místo nějaký podřadnější. Pokud odmítneme velké a dobré symbolické obrazy Boha, vesmíru, otcovství, mateřství, mužnosti či ženskosti nebo pokud tyto symbolické obrazy v duši chybí, rozvinou se podřadnější symboly (či dokonce

---

²⁹² Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 20

²⁹³ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 35

²⁹⁴ Cantalamessa, Raniero: *Zpěv Ducha*, s. 239

²⁹⁵ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 40

²⁹⁶ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 103

celé symbolické systémy), které zaujmou jejich místo.²⁹⁷ Skrze tyto pokřivené symboly nahlížíme na sebe sama a určují naše mužství a ženství, mateřství a otcovství, atd. Našemu srdci schází obrazy vztahu, lásky, krásy, dobroty, propojenosti, celistvosti. Leanne touto teorií vysvětluje například nemoc depresi nebo zmatení v otázkách sexuální orientace jako je homosexualita. Uzdravení spatřuje v resymbolizaci srdce. Raniero mluví také o proměně srdce v nové srdce, proměně člověka zevnitř. Nové srdce znamená přetvoření člověka. Duch vtiskuje do našeho srdce vše dobré od Otce a Syna.²⁹⁸ Resymbolizace a remytologizace našeho srdce znamená přijetí symbolů inkarnační reality, mýtus otevírá naše myšlení pro zázrak, odkazuje k realitě, která nás přesahuje. A právě takové myšlení potřebujeme, abychom mohli vnímat Boží přítomnost a jednání v našich životech.

Bůh je dobrý a milující, a když k němu pozvedáme svojí tvář, jeho dobrota a láska proudí do našich srdcí – to je základní inkarnační symbolika vedoucí k uzdravení našich duší. Jakmile začneme správně vnímat Boha Otce, začne k nám proudit potvrzující Otcova láska.

K proměně a uzdravení našeho nitra dochází v tzv. modlitbě naslouchání. „Vynášet“ v modlitbě Bohu obsah svých srdcí a myšlenek. Tehdy se děje zázrak. Modlitba a víra je milost, skrze kterou proudí Boží moc k uzdravování a k činění zázraků.²⁹⁹ Leanne vede věřící k tomu, aby co nejdříve začali praktikovat tzv. modlitbu naslouchání, protože vede k dvěma významným událostem v životě věřícího: k přijetí sebe sama a zároveň je to první krok k chození Duchem. Poznáním Boha Otce a Kristovy lásky k nám jsme uzdraveni. Leanne nás vede do přítomnosti Boží, kde nabýváme tohoto poznání. „Duše takového člověka pak začne vidět a symbolizovat Boha správně a biblický Bůh se stává jeho nebo její silou a tvří.“³⁰⁰ Dosahujeme toho skrze tzv. naslouchající modlitbu, kdy očekáváme na Boží slovo pro náš život ve víře, že Bůh bude mluvit.

---

²⁹⁷ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 104

²⁹⁸ Cantalamessa, Raniero: *Dech božského Ducha*, s. 23

²⁹⁹ Cantalamessa, Raniero: *Život pod vládou Kristovou*, s. 35

³⁰⁰ Payneová, Leanne: *Uzdravující přítomnost*, s. 99

Myslím si, že Leanne Payneová a Raniero Cantalamessa staví na jiné antropologii. Leanne určující složku člověka spatřuje *v duchu*, kdežto Raniero v rozumovém myšlení. *Intelekt* je pro něj to, co nás pojí s Bohem a proto potřebujeme osvěcení mysli Duchem. Leanne integruje psychologii s teologií na filosofickém pozadí. Koncepce Raniera je teologická a proto nezasahuje tolik do psychologického uzdravení člověka. Nicméně se často zmiňuje o propojenosti duchovního uzdravení s psychologickou i tělesnou stránkou člověka.

Hlavní myšlenka, která provází Leanne na cestě k uzdravení je učinit nám srozumitelné jak vstupovat do Boží přítomnosti a jaké schopnosti nám dané Bohem máme využít. Jak už jsme si řekli výše, uzdravení ve Starém i v Novém zákoně se týká obnovy srdce, které je sídlem emocí a myšlení. Leanne se k tomuto místu v našem nitru vrací a vyzdvihuje jeho význam pro náš křesťanský život. Potřebujeme propojit myšlení rozumu a s myšlením srdce. Jedná se o intuitivní myšlení zprostředkovávající nám zkušenostní poznání. Spoluprací obou myslí docházíme pravého poznání Boha, jeho přítomnosti a nacházíme scelení.

Oba teologové přisuzují život v Boží přítomnosti nepopíratelnou důležitost, která však u Raniera stojí více na svátostném životě věřícího. Církev, jako tělo Kristovo, a svátosti vlévají do jeho nitra Boží přítomnost, je to realita, kterou máme chopit vírou a uvést ji do praxe. Leanne mluví také o důležitosti svátostného života v církvi, ale je to spíše symbol, který nás odkazuje k realitě Boží přítomnosti v nás skrze víru, modlitbu a četbu Písma, v osobním vztahu s Bohem. Pro Raniera je osobní vztah s Bohem a uvědomění přítomnosti Ducha v nás zásadní a důležitá, nicméně zde spatřuji určitý rozdíl.

I přes tyto rozdíly, docházejí ke stejnému zjištění potřeby osobních letnic, prožitku a vědomí Boží blízkosti působící svojí uzdravující mocí v nás.